

MINISTRIA E ARSIMIT DHE SHKENCËS

BYROJA E ZHVILLIMIT TË ARSIMIT



Programi mësimor

Historia dhe shoqëria për klasën VI

Shkup, 2023

TË DHËNAT BAZË PËR PROGRAMIN MËSIMOR

Lënda mësimore	<i>Historia dhe shoqëria</i>
Lloji/kategoria e lëndës mësimore	I detyrueshëm
Klasa	VI (gjashtë)
Temat/fushat në programin mësimor	<p>Moduli HISTORIA</p> <ul style="list-style-type: none"> • Qytetërimet e lashta • Periudha antike në historinë e Evropës dhe Ballkanit <p>Moduli GJEOGRAFIA</p> <ul style="list-style-type: none"> • Orientimi në hapësirën gjeografike • Gjeografia e vendeve mesdhetare <p>Moduli ARSIMIMI QYTETAR</p> <ul style="list-style-type: none"> • Demokracia dhe ligjet
Numri i orëve	3 orë në javë/108 orë në vit
Paisjet dhe mjetet	<ul style="list-style-type: none"> • Pajisjet digjitale inteligjente (smart). • Tekst shkollor. • Enciklopedi, fjalorë, atlas historik, atlas gjeografik. • Hartat historike të qytetërimeve të lashta në botë • Hartat historike për periudhën antike • Hamer, flip chart, markera, letër vizatimi, ngjyra, vizore, kompas, gërshërë, ngjitës, shirit ngjitës, kompjuter, projektor LCD. • Material i ilustruar mbi: qytetërimet e lashta, trashëgiminë kulturore botërore, Detin Mesdhe, zonat kohore. • Globi, harta fiziko-gjeografike e botës, hartat gjeografike të shkallëve të ndryshme (plane, topografike, politike, ekonomike etj.), busull. • Fletët e punës (sipas tekstit shkollor/doracakut), kartat pa zë. • Kalendari i përlllogaritjes së kohës dhe ilustrimet nga kalendarët historikë. • Paraqitje ilustruese e periudhave historike. • Prezantime i vendeve arkeologjike në botë dhe vendin tonë.

	<ul style="list-style-type: none"> • Shiriti kohor për ngjarjet nga e kaluara, • Revista, gazeta, portale interneti, rrjete sociale. • Përmbajtje, aplikacione të regjistruara audiovizuale të përshtatshme për moshën. • Burime tjera të mësuarit: monumentet e kulturës, muzetë, bibliotekat, institucionet kombëtare.
<p>Normativi i kuadrit arsimor</p>	<p>Mësimi nga lënda e Histori dhe shoqëri në klasën e gjashtë mund të realizohet nga:</p> <p>Për modulën e Historisë</p> <ul style="list-style-type: none"> • profesor i diplomuar në histori, niveli i kualifikimit VI A sipas Kornizës Maqedonase të Kualifikimeve dhe së paku 240 kredi të marra sipas SETK ose sipas shkallës së përfunduar VII/1 • historian i diplomuar, niveli i kualifikimit VI A sipas Kornizës Maqedonase të Kualifikimeve dhe së paku 240 kredi të marra sipas SETK ose sipas shkallës së përfunduar VII/1. • historian-arkivist i diplomuar, me përgatitje pedagogjike-psikologjike dhe metodike në institucionet e akredituara të arsimit të lartë, niveli VI A sipas Kornizës Maqedonase të Kualifikimeve dhe së paku 240 kredite të fituara sipas SETK ose sipas shkallës së përfunduar VII/1. • profesor i diplomuar i historisë/arkeolog i diplomuar, me përgatitje pedagogjike-psikologjike dhe metodike në institucionet e akredituara të arsimit të lartë, Niveli VI A sipas Kornizës Maqedonase të Kualifikimeve dhe së paku 240 kredi të marra sipas SETK ose sipas shkallës së përfunduar VII/1. <p>Për modulën e Gjeografisë</p> <ul style="list-style-type: none"> • studime në gjeografi, drejtimi arsimor, niveli i kualifikimit VI A sipas Kornizës maqedonase të kualifikimeve dhe së paku 240 kredite të marra sipas SETK ose sipas shkallës së përfunduar VII/1. <p>Për modulën e Arsimit Qytetar</p> <ul style="list-style-type: none"> • profesor i diplomuar në histori, niveli i kualifikimit VI A sipas Kornizës Maqedonase të Kualifikimeve dhe së paku 240 kredi të marra sipas SETK ose sipas shkallës së përfunduar VII/1 • historian i diplomuar, niveli i kualifikimit VI A sipas Kornizës Maqedonase të Kualifikimeve dhe së paku 240 kredi të marra sipas SETK ose sipas shkallës së përfunduar VII/1. • historian-arkivist i diplomuar, me përgatitje pedagogjike-psikologjike dhe metodike në institucionet e akredituara të arsimit të lartë, niveli VI A sipas Kornizës Maqedonase të Kualifikimeve dhe së paku 240 kredi të fituara sipas SETK ose sipas shkallës së përfunduar VII/1.

	<ul style="list-style-type: none"> profesor i diplomuar i historisë/arkeolog i diplomuar, me përgatitje pedagogjike-psikologjike dhe metodike në institucionet e akredituara të arsimit të lartë, Niveli VI A sipas Kornizës Maqedonase të Kualifikimeve dhe së paku 240 kredi të marra sipas SETK ose sipas shkallës së përfunduar VII/1. profesor i diplomuar në sociologji, niveli i kualifikimit VI A sipas Kornizës Maqedonase të Kualifikimeve dhe së paku 240 kredi të marra sipas SETK ose sipas shkallës së përfunduar VII/1 sociolog i diplomuar, niveli i kualifikimit VI A sipas Kornizës Maqedonase të Kualifikimeve dhe së paku 240 kredi të marra sipas SETK ose sipas shkallës së përfunduar VII/1. profesor i diplomuar në filozofi, niveli i kualifikimit VI A sipas Kornizës Maqedonase të Kualifikimeve dhe së paku 240 kredi të marra sipas SETK ose sipas shkallës së përfunduar VII/1 të diplomuar në filozofi, niveli i kualifikimit VI A sipas Kornizës maqedonase të kualifikimeve dhe së paku 240 kredi të marra sipas SETK ose sipas shkallës së përfunduar VII/1 profesor i diplomuar në filozofi dhe arsimim qytetar, niveli i kualifikimit VI A sipas Kornizës Maqedonase të Kualifikimeve dhe së paku 240 kredi të marra sipas SETK ose sipas shkallës së përfunduar VII/1
--	--

LIDHSHMËRIA ME STANDARDET KOMBËTARE

Rezultatet e të mësuarit të përcaktuara në programin mësimor çojnë kah përvetësimi i kompetencave të radhës të përfshira me fushën **Shoqëria dhe kultura demokratike** nga standardet kombëtare:

<i>Nxënësi/nxënësjat dhe/ose është i aftë:</i>	
VI-A.1	të shpjegojë se si faktorët shoqërorë ndikojnë mbi personalitetin dhe mjedisin dhe t'i marrë parasysh kur formon opinione dhe kur merr vendime;
VI-A.2	ta analizojë sjelljen e vet në mënyrë që të përmirësohet, duke vendosur qëllime realiste dhe të arritshme për veprim aktiv në komunitet;
VI-A.3	t'i formulojë dhe argumentojë pikëpamjet e veta, t'i dëgjojë dhe analizojë pikëpamjet e të tjerëve dhe t'i trajtojë me respekt edhe kur nuk pajtohet;
VI-A.4	të bëjë reflektime kritike mbi vlerat dhe sjelljet e ndryshme personale dhe shoqërore në kontekste të ndryshme (veçanërisht në situata të ndjeshme etike), të respektojë normat dhe vlerat e pranuar shoqërore, por edhe t'i sfidojë ato kur ai mendon se është e nevojshme;
VI-A.5	t'i kuptojë dallimet midis njerëzve mbi çfarëdo baze (gjinia dhe përkatësia etnike, mosha, aftësitë, statusi shoqëror etj.);
VI-A.6	të njohë praninë e stereotipave dhe paragjykimeve të vetja dhe të tjerët dhe të kundërshtojë diskriminimin;
VI-A.7	të njohë manifestimin e dhunës verbale dhe fizike në mjedisin e vet, t'i perceptojë pasojat e dhunës dhe ta kundërshtojë atë;

VI-A.8	të kuptojë se çfarë i lidh dhe çfarë i ndan njerëzit në komunitet, të gjetjë mënyra për të kontribuar në përparimin e komunitetit, duke marrë parasysh nevojat dhe interesat e të gjithëve;
VI-A.9	të njohë grupet e ndjeshme në shoqëri, të marrë pjesë në aksione humanitare dhe vullnetare dhe t'i mbështesë ato;
VI-A.12	t'i analizojë dhe diskutojë në mënyrë kritike vlerat e shoqërisë civile, rolet dhe sjelljet e ndryshme të qytetarëve dhe rolin e tij/saj në të;
VI-A.13	ta analizojë konceptin e të drejtave të njeriut dhe të drejtave të fëmijëve, t'i identifikojë rastet e shkeljes së të drejtave dhe të ndërmarrë veprime për respektimin joselektiv të tyre;
VI-A.14	t'i analizojë dhe diskutojë përgjegjësitë e ekzekutivit, legjislativit dhe gjyqësorit në sundimin e ligjit dhe rolin e shtetit në mbrojtjen e të drejtave të njeriut;
VI-A.15	t'i identifikojë situatat në të cilat qytetarët mund të ndikojnë në jetën e komunitetit dhe të angazhohet në përmirësimin e kushteve;
VI-A.16	të njohë situatat e abuzimit me pushtetin, të shpjegojë efektet e dëmshme të korrupsionit tek individ, grupi dhe shoqëria dhe të kundërshtojë fenomene të tilla në mjedis;
VI-A.19	ta shpjegojë rëndësinë e proceseve demokratike në shoqëri dhe të zbatojë parimet e pjesëmarrjes demokratike brenda shkollës;
VI-A.21	të dallojë kuptimin e termave: komb, popull, bashkësi etnike, qytetarë dhe individë; mbi fenomenet: etnike dhe kombësi, patriotizëm dhe nacionalizëm, shumicë dhe pakicë; si dhe konceptet: territori, rajoni, shteti, shoqëria, qeveria, etj. dhe t'i përdorë ato në mënyrë të përshtatshme në kontekste të ndryshme me të cilat lidhen;
VI-A.22	t'i identifikojë dhe respektojë të gjitha simbolet kombëtare të shtetit të Republikës së Maqedonisë së Veriut dhe të shfaqë ndjenjën e përkatësisë ndaj shtetit;
VI-A.23	t'i identifikojë veçoritë gjeografike të kontinenteve, rajoneve dhe vendeve në botë dhe t'i lidhë ato me zhvillimin e tyre shoqëror;
VI-A.24	t'i identifikojë karakteristikat gjeografike të vendit tonë dhe t'i lidhë ato me zhvillimin shoqëror;
VI-A.25	t'i shpjegojë karakteristikat e mjediseve natyrore dhe shoqërore dhe lidhjen e tyre me organizimin e jetës së njerëzve;
VI-A.27	ta tregojë dhe shpjegojë historinë (sociale, kulturore dhe politike) të popullit tonë dhe historitë e popujve të tjerë që jetojnë në vendin tonë dhe në rajon, me veçoritë e tij dhe në kontekstin e së kaluarës së përbashkët historike;
VI-A.29	t'i identifikojë dallimet dhe ngjashmëritë midis feve më të përhapura në botë dhe ateizmit/agnosticizmit, me theks të veçantë në normat dhe vlerat etike që ato përfaqësojnë.
<i>Nxënësi/nxënësjë kupton dhe pranon se:</i>	
VI-B. 1	nuk guxon të diskriminojë në bazë të dallimeve midis njerëzve (gjinisë dhe përkatësisë etnike, moshës, aftësitë, statusi shoqëror,
VI-B. 2	të gjithë njerëzit, përfshirë fëmijët, kanë të drejtë të shprehin mendimet dhe pikëpamjet e tyre dhe të marrin pjesë në vendimmarrje në lidhje me nevojat dhe interesat e tyre;
VI-B.4	respektimi jo-selektiv i të drejtave dhe lirive të njeriut është vendimtar për mirëqenien e individëve dhe të shoqërisë në tërësi;
VI-B.5	barazia dhe kohezioni social janë thelbësore për funksionimin e suksesshëm të komunitetit;

VI-B.6	angazhimi personal dhe bashkëpunimi me të tjerët janë të rëndësishme për arritjen e interesit të përbashkët publik;
VI-B.7	çdo qytetar është i detyruar të veprojë me përgjegjësi ndaj bashkëqytetarëve të tij, komunitetit dhe shoqërisë në tërësi, duke mbajtur vazhdimisht parasysh pasojat e veprimeve të tij për të tjerët dhe mjedisin;
VI-B. 8	çdo qytetar është i detyruar të respektojë ligjet, rregullat dhe rregulloret që rregullojnë sjelljen e njerëzve dhe funksionimin e institucioneve;
VI-B.9	çdo qytetar duhet të marrë përgjegjësinë për ndryshimet në natyrë të shkaktuara nga aktivitetet e njeriut;
VI-B.11	çdokush ka të drejtë të zgjedhë se cilën fe e konsideron të tij/saj, gjegjësisht të zgjedhë që të mos i përkasë asnjë feje/besimi, pa asnjë pasojë nga zgjedhja e bërë;
VI-B.12	vendi ynë është një shoqëri multikulturore/multi-etnike e banuar nga pjesëtarë të kulturave/etnive të ndryshme dhe secili prej qytetarëve të tij është përgjegjës për të kontribuar në shkëmbimin ndërkulturor dhe respektimin e të drejtave të njeriut në interes të jetesës së përbashkët në një shoqëri të integruar, etnikisht kohezive;
VI-B. 13	identiteti kombëtar, i cili rrjedh nga përkatësia e shtetit të Republikës së Maqedonisë së Veriut, është një komponent i rëndësishëm i identitetit të të gjithë qytetarëve të shtetit.

Programi mësimor, gjithashtu përfshin kompetencat përkatëse nga fushat e mëposhtme transversale të Standardeve Kombëtare:

Njohuri gjuhësore, Matematikë dhe shkencë natyrore, Shkrim-leximi digjital, Zhvillimi personal dhe social, Teknika, teknologjia dhe sipërmarrësia dhe Shprehja artistike dhe kultura.

<i>Nxënësi/nxënësja di dhe është i/e aftë:</i>	
I-A.2	t'i njohë e t'i shfrytëzojë format e ndryshme të shprehjes me shkrim: ato letrare (vjersha, tregimi i shkurtër, prezantimi / të folurit, eseja (sprova) letrare, ditari etj.) dhe ato jolettrare (eseja tematike, njoftimi, kërkesa, komunikata, reklama etj.);
I-A.3	të zhvillojë dialog kritik e konstruktiv duke i paraqitur qëndrimet e veta në mënyrë të argumentuar;
I-A.5	të përgatisë dhe të mbajë një fjalim me përmbajtje të ndryshme dhe për qëllime të ndryshme, duke marrë parasysh audiencën (mosha dhe diversiteti etnik/kulturor);
I-A.8	të kuptojë përmbajtjen e mesazheve dëgjimore: të jetë në gjendje t'i shkëpusë, t'i analizojë, t'i vlerësojë dhe t'i përmbledhë informacionet nga mesazhet dhe t'i shprehë ato (me shkrim dhe me gojë) me fjalët e veta;
I-A.9	të kuptojë përmbajtjen e një teksti të shkruar: të jetë i aftë të veçojë, të analizojë, të vlerësojë dhe të përmbledhë informacionin nga teksti dhe ta shprehë atë (me shkrim dhe me gojë) me fjalët e veta;
I-A.10	t'i kuptojë përmbajtjet e paraqitura vizualisht (diagrame, tabela e grafikë, ilustrime, filma vizatimorë etj.): të jetë në gjendje t'i ndajë, t'i analizojë, t'i vlerësojë dhe t'i përmbledhë përmbajtjet e sfaqura vizualisht dhe t'i sqarojë ato (me shkrim dhe me gojë);
I-A.12	të shfrytëzojë informacione nga burime dhe medie të ndryshme dhe t'u qaset atyre në mënyrë kritike, duke marrë parasysh burimin, kontekstin, qëllimin dhe besueshmërinë e informacioneve të paraqitura.
III-A.5	të rekomandojë/zbatojë proporcionin në kontekste të ndryshme të jetës së përditshme;
III-A.16	të bëjë dhe të përdorë vizatime për të shkallëzuar dhe interpretuar hartat,

III-A.25	të vendos se si të kontrollohet rezultatet dhe mendon nëse përgjigja është e arsyeshme në kontekstin e problemit,
III-A.29	të shqyrtojë dhe të zgjedhë ide, të vëzhgojë, të parashikojë dhe të bëjë supozime (hipoteza), të mbledhë dhe të vlerësojë provat, të kontrollojë parashikimet, të planifikojë, të organizojë dhe të kryejë kërkime, të regjistrojë, të përpunojë, të analizojë dhe të paraqesë rezultate, të evalulojë dhe të diskutojë konkluzionet;
III-A.67	të orientohet në hapësirë duke përdorur skica, harta, fotografi dhe paraqitje digjitale të zonave të dhëna gjeografike.
IV-A.9	në komunikim me të tjerët në hapësirën digjitale multikulturore, t'i respektojë pjesëmarrësit e ndryshëm dhe të ndjek normat ligjore, kulturore dhe etike të sjelljes në hapësirën digjitale;
IV-A.10	të kujdeset për identitetin, sigurinë dhe reputacionin e tij/saj digjital dhe t'i respektojë politikën e privatësisë;
IV-A.12	të hulumtojë mundësitë për përdorimin e modeleve dhe simulimeve të ndryshme, duke kombinuar paraqitjet statike dhe dinamike, tingullin, tekstin dhe imazhet për të modifikuar ose krijuar produkte të thjeshta krijuese multimediale me një qëllim specifik dhe për një audiencë të veçantë;
IV-A.13	ti përcaktoj kriteret e cilësisë të produkteve dhe zgjidhjeve digjitale, duke përfshirë inovacionin dhe dobinë.
V-A.3	të identifikojë komponentët e ndryshëm të identitetit të vet, i cili ndërtohet mbi bazën e përkatësisë në grupe të ndryshme shoqërore (për shembull: gjinia, identiteti etnik dhe kombëtar) dhe mbi rolet e ndryshme që ka në jetë (për shembull: student, djali/bija);
V-A.4	t'i vlerësojë aftësitë dhe arritjet e tij/saj (përfshirë pikat e forta dhe të dobëta) dhe mbi atë bazë të përcaktojë përparësitë që do të mundësojnë zhvillimin dhe përparimin e tij/saj;
V-A.5	të njohë emocionet tek vetja dhe tek të tjerët, të perceptojë pasojat e reagimeve të veta emocionale në situata të ndryshme dhe të përdorë strategji të përshtatshme për t'u përballur me emocionet;
V-A.6	të vendosë qëllime për mësim dhe vetëzhvillim dhe të punojë për të tejkaluar sfidat që dalin gjatë rrugëtimit drejt arritjeve të tyre;
V-A.7	t'i përdorë përvojat e veta për të lehtësuar mësimin dhe për të rregulluar sjelljen personale në të ardhmen;
V-A.8	të organizojë kohën e tij/saj në atë mënyrë që t'i mundësojë atij/asaj të arrijë në mënyrë efikase dhe efektive qëllimet e vendosura dhe të kënaqë nevojat e veta;
V-A.9	të parashikojë pasojat e veprimeve të tij dhe të veprimeve të të tjerëve për veten dhe për të tjerët;
V-A.10	të zbatojë parimet etike që vlerësojnë të drejtën dhe të gabuarën në veprimet e veta dhe e të tjerëve dhe të shfaqë tipare të virtutshme të karakterit (siç janë: ndershmëria, drejtësia, respekti, durimi, kujdesi, mirësjellja, mirënjohja, vendosmëria, guximi dhe vetëdisiplina);
V-A.11	të veprojë në mënyrë të pavarur, me vetëdije të plotë se kujt, kur dhe si mund të kërkojë ndihmë;
V-A.12	për të përballuar me sukses me sukses presionet sociale;
V-A.13	të komunikojë me të tjerët dhe për t'u paraqitur në mënyrë të përshtatshme për situatën;
V-A.14	të dëgjojë në mënyrë aktive dhe të reagojë në mënyrë të përshtatshme duke treguar ndjeshmëri dhe mirëkuptim për të tjerët dhe duke shprehur shqetësimet dhe nevojat e veta në një mënyrë konstruktive;

V-A.15	të bashkëpunojë me të tjerët në arritjen e qëllimeve të përbashkëta duke ndarë pikëpamjet dhe nevojat e veta me të tjerët dhe duke marrë parasysh pikëpamjet dhe nevojat e të tjerëve;
V-A.16	të njohë problemet në marrëdhëniet me të tjerët dhe t'i qaset në mënyrë konstruktive zgjidhjes së konflikteve, duke respektuar të drejtat, nevojat dhe interesat e të gjitha palëve të përfshira;
V-A.17	të kërkojë informatë kthyesë dhe mbështetje për veten, por gjithashtu ta kthejë informatën në mënyrë konstruktive dhe mbështetëse në dobi të të tjerëve;
V-A.18	të hulumtojë, të bëjë pyetje përkatëse, në mënyrë që të identifikojë problemet, të analizojë dhe vlerësojë informacionin dhe propozimet dhe të verifikojë supozimet;
V-A.19	të propozojë, të shqyrtojë mundësi të ndryshme dhe të parashikojë pasojat në mënyrë që të nxjerrë konkluzione dhe të marrë vendime racionale;
V-A.21	të analizojë, të vlerësojë dhe të përmirësojë mësimin e vet;
VII-A.9	të marrë pjesë aktive në punën ekipore sipas rregullave të miratuara më parë dhe me respekt të vazhdueshëm për rolin dhe kontributin e të gjithë anëtarëve të ekipit;
VIII-A.3	t'i shpreh idetë, përvojat dhe emocionet personale, duke përdorur forma artistike ose forma të tjera të shprehjes krijuese (individuale ose kolektive);
VIII-A.5	të manifestojë njohuri për kulturën e vet dhe për mënyrat e ndryshme të shprehjes së saj nëpërmjet letërsisë dhe arteve pamore, muzikës dhe vallëzimit, ndërtimeve dhe produkteve të tjera kulturore;
VIII-A.6	të identifikojë dallimet dhe ngjashmëritë midis kulturës së vet dhe kulturave të tjera në mjedisin e vet më të ngushtë dhe më të gjerë dhe të analizojë lidhjen dhe ndërvarësinë e tyre;
VIII-A.7	të njohë dhe shpjegojë se si monumentet kulturore ndryshojnë me kalimin e kohës dhe në kontekste të ndryshme;
VIII-A.10	t'i identifikojë dhe rishqyrtojë stereotipat dhe paragjykimet ndaj anëtarëve të grupeve të tjera kulturore që shfaqen në mjedisin e tij/saj;
VIII-A.12	ta interpretojë botën jo vetëm nga pikëpamja e anëtarëve të kulturës personale, por edhe nga perspektiva e kulturave të tjera.
<i>Nxënësi/nxënësjë kupton dhe pranon se:</i>	
I-B.1	nëpërmjet mësimin të gjuhës amtare zhvillohet identiteti i vet gjuhësor e kulturor, ndërsa nëpërmjet komunikimit gjuhësor përcillet
I-B.3	duke lexuar tekste me përmbajtje dhe strukturë të ndryshme, zhvillohet shkrim-leximi, krijohet një këndvështrim më i gjerë për veten dhe botën dhe nxitet të shkruarit nga nevoja dhe kënaqësia;
I-B.4	përmbajtja dhe mënyra e të shprehurit të mendimit mund të kontribuojë në ruajtjen dhe përmirësimin e komunikimit, por edhe të shkaktojë keqkuptime dhe konflikte;
III-B.5	kurioziteti dhe inovacioni janë çelësi për zhvillimin e mendimit kërkimor shkencor;
III-B.9	duhet të kuptojë avantazhet, kufizimet dhe rreziqet e teorive shkencore dhe zbatimin e tyre dhe të tregojë një qëndrim të zhvilluar ndaj marrjes së vendimeve të sakta dhe ndërtimit të vlerave, duke përfshirë edhe aspektin moral në zgjidhjen e problemeve.

IV-B.3	Potencialët e TIK-ut do të rriten dhe duhet të monitorohen dhe përdoren, por gjithashtu duhet të ketë një marrëdhënie kritike me besueshmërinë, konfidencialitetin dhe ndikimin e të dhënave dhe informacionit që disponohet përmes pajisjeve digjitale;
IV-B.4	në hapësirën digjitale është e rëndësishme të sigurohet mbrojtja e identitetit, privatësisë dhe sigurisë emocionale, po jo përdoret gjuha e urrejtjes dhe dhuna kibernetike dhe për të respektuar rregullat dhe normat e komunikimit në komunitetet
IV-B.5	informacioni i disponueshëm në hapësirën digjitale duhet të përdoret në mënyrë etike, sipas rregullave të përcaktuara dhe për të mirën e njerëzve;
V-B.2	realizimi i identitetit të vet kontribuon në forcimin e vetëbesimit dhe zhvillimit personal;
V-B.3	arritjet dhe mirëqenia personale kryesisht varen nga puna që ai/ajo investon dhe rezultatet që ai/ajo arrin;
V-B.4	çdo veprim që ai/ajo ndërmerr ka pasoja për të dhe/ose për mjedisin e tij/saj;
V-B.7	iniciativa, këmbëngulja, qëndrueshmëria dhe përgjegjësia janë të rëndësishme për zbatimin e detyrave, arritjen e qëllimeve dhe tejkalimin e sfidave në situatat e përditshme;
V-B.8	ndërveprimi me të tjerët është i dyanshëm - ashtu si ai/ajo ka të drejtë t'u kërkojë të tjerëve që t'i mundësojnë të kënaqet me interesat dhe nevojat e tij/saj, ashtu ai/ajo ka përgjegjësinë t'u japë hapësirë të tjerëve për të kënaqur interesat dhe nevojat e
V-B.9	kërkimi i informatës kthyesë dhe pranimi i kritikave konstruktive çon në përparimin personal në nivel individual dhe shoqëror;
VII-B.4	etika e punës, ndjeshmëria kulturore dhe qëndrimi ndaj të tjerëve janë të rëndësishme për krijimin dhe ruajtjen e një klime pozitive pune;
VII-B.5	resurset nuk janë të pakufizuara dhe duhet të përdoren me përgjegjësi;
VIII-B.3	respektimi dhe promovimi i kulturës së vet kontribuon në forcimin e identitetit dhe dinjitetit kulturor;
VIII-B.4	diversiteti kulturor ndikon në zhvillimin e identitetit të anëtarëve të kulturave të ndryshme;
VIII-B.5	dallimet ndërkulturore duhet të shihen si një mundësi për të mësuar dhe një sfidë për mirëkuptimin dhe përparimin reciprok;
VIII-B.6	respektimi dhe promovimi i kulturave të tjera kontribuon në sigurimin e respektit për kulturën e vet nga të tjerët.

REZULTATET NGA MËSIMI

Moduli: **Historia**

Tema: **QYTETËRIMET E VJETRA**

Numri i përgjithshëm i orëve: **18**

Rezultatet nga mësimi:

Nxënësi/nxënësja të jetë i/e aftë të:

1. emërton qytetërimet e lashta dhe shpjegon kur dhe ku u krijuan;
2. përshkruan mënyrën e jetesës dhe të qeverisjes në qytetërimet e lashta;
3. krahason besimet dhe religjionet e ndryshme të popujt e qytetërimeve të lashta;
4. përshkruan arritjet kulturore, shkencore dhe teknologjike të qytetërimeve të lashta.

Nxënësi/nxënësja do të:

5. zhvilloj respektin për qytetërimet e lashta si trashëgimi kulturore botërore.

Përmbajtjet (dhe nocionet):

- **Krijimi qytetërimeve të lashta**

(Mesopotamia, Egjipti, India, Kina, Fenikia, Kultura Kreto-Mikenase)

- **Jeta e njerëzve**

(bujqësi, blegtori, peshkim, zeje, ndërtimtari, ndërtim anijesh, lundruet deti)

- **Sundimi**

(faraoni, hierarkia, shtresa e pasur-aristokracia (priftërinjtë, udhëheqësit ushtarakë), Këshilli (Këshilli i Pleqve, Këshilli i të Urtëve) shtresa e varfër-fshatarët, skllëvër, ligje, Kodi i Hamurabit, Sumeri, Babiloni, Sargoni, Hatshepsuti, Keopsi)

Standardet e vlerësimit:

- Përcakton vendndodhjen e qytetërimeve të lashta në hartë historike.
 - Përcakton periudhën e shfaqjes dhe kohëzgjatjen e secilës prej qytetërimeve të lashta në shiritin kohor.
- Përshkruan kushtet natyrore dhe shpjegon rolin e tyre në shfaqjen dhe zhvillimin e qytetërimeve të lashta.
- Krahason qytetërimet e lashta në bazë të rendit kronologjik në paraqitjen dhe kohëzgjatjen e tyre, vendin dhe kushtet natyrore për paraqitjen e tyre.
- Përshkruan profesionet kryesore të popullsisë dhe përmend shembuj të profesioneve karakteristike të disa qytetërimeve të lashta.
- Përshkruan jetën e përditshme të njerëzve (ushqim, veshje, festime) duke përdorur shembuj të ndryshme nga qytetërimet e lashta.
- Përshkruan (përmes shembujve) pozitën e gruas në disa qytetërimet e lashta.
- Përshkruan mënyrën e sundimit në qytet-shtete të Mesopotamisë.
- Sqaron rolin e Kodit të Hamurabit në jetën e përditshme të njerëzve.
- Përshkruan rolin e faraonit në piramidën e hierarkisë shoqërore dhe emërton faraonët e njohur.
- Përshkruan mbretërimin e sundimtarëve të Majëve.

<ul style="list-style-type: none"> • Besimi në religjione (religionet, besimet, mitologjia, hyjnitë, politeizmi, faltoret, tempujt, piramidat, mumie) 	<ul style="list-style-type: none"> • I përshkruan karakteristikat e hyjnive në qytetërimet e lashta. • I sqaron besimet që lidhen me lindjen, jetën dhe vdekjen tek popujt e disa qytetërimeve të lashta. • Jep shembuj tempujsh/faltore të qytetërimeve të lashta dhe përshkruan karakteristikat e tyre. • Përmend ngjashmëritë dhe dallimet në religjionet e qytetërimeve të lashta.
<ul style="list-style-type: none"> • Kultura (shkrimi piktografik, shkrim hieroglifik, pergamenë, papirus, panteon, forum, kulla e Babilonit, zigurat, piramidë, sfinks, gur nga Rozeta, veda) 	<ul style="list-style-type: none"> • I njih shkrimet e qytetërimeve të lashta, tregon se çfarë lloji është secila shkronjë dhe sqaron se çfarë përfaqësojnë shenjat në shkrimet e caktuara. • I përshkruan materialet e shkrimit që janë përdorur në qytetërimet e lashta. • Rendit shembuj të veprave letrare nga qytetërimet e lashta dhe sqaron shkurt temën/përmbajtjen e tyre. • Rendit shembuj të veprave artistike/arritjeve arkitekturore të qytetërimeve të lashta dhe i përshkruan shkurtimisht ato.
<ul style="list-style-type: none"> • Fillimet e shkencës dhe zhvillimi i mendimit filozofik (astronomi, inxhinieri, matematikë, mjekësi, farmakologji, filozofi, Konfuçi) 	<ul style="list-style-type: none"> • Përmend shembuj të arritjeve të ndryshme të teknologjike në qytetërimet e lashta dhe shpjegon shkurtimisht rëndësinë e tyre. • E sqaron (përmes shembujve) rolin e qytetërimeve të lashta në zhvillimin e mjekësisë, farmakologjisë dhe matematikës. • E sqaron (përmes shembujve) llogaritjen e kohës në qytetërimet e lashta dhe shpjegon rolin e qytetërimeve të lashta në zhvillimin e astronomisë. • E sqaron rolin e Konfuçit në zhvillimin e mendimit filozofik.
<p>Shembuj të aktiviteteve:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nxënësit, të ndarë në grupe, u jepet detyra të hulumtojnë se kur u krijuan, sa zgjatën dhe ku ndodheshin qytetërimet e lashta. Secili grup i shënon në harta të vogla historike të përgatitura nga mësuesi dhe në vendet e shënuara ngjet një ngjitëse me emrin e qytetërimit dhe periudhën kur është krijuar. Më pas mësuesi paraqet vendndodhjen e secilit qytetërim veç e veç dhe pas çdo prezantimi grupet kontrollojnë saktësinë e asaj që kanë shënuar. Në tabelë, mësuesi vizaton një vijë kohore, tregon një qytetërim të vjetër në të njëjtën kohë dhe nga një përfaqësues nga secili grup ngjet dy ngjitëse në vendet e dhura në vijën kohore për të treguar se kur u shfaq dhe deri kur ka ekzistuar konkretisht qytetërimi.. Së fundi përmes një diskutimi të përbashkët krahasojnë qytetërimet e lashta bazë të një rendi kronologjik, kohëzgjatjen dhe vendndodhjen e tyre. • Mësuesi u prezanton një hartë me veçoritë natyrore-gjeografike (lumenj, male, shkretëtira, dete, pyje tropikale) konkret të një qytetërimi të lashtë (një hartë për secilin). Pas prezantimit për secilin qytetërim, nxënësit (të ndarë në grupe) vizatojnë dhe përmendin karakteristikat e paraqitura në një hartë boshe të qytetërimit. Më pas, në një diskutim të hapur, ata bashkërisht i konstatojnë kushtet natyrore që çuan në shfaqjen e qytetërimit konkret. E njëjta procedurë përsëritet për të gjitha qytetërimet e lashta dhe secili pasues krahasohet me ato të 	

mëparshmet. Në fund, në një diskutim me të gjithë nxënësit, konkludohet për rolin e kushteve natyrore në paraqitjen dhe zhvillimin e qytetërimeve antike.

- Nxënësit ndahen në pesë grupe dhe secili grup merr (me tërheqjen e një flete) të punojë në një nga qytetërimet (Mesopotamia, Egjipti, India, Kina dhe Maja) - të hulumtojnë se cilat ishin profesionet kryesore në qytetërimin "e tyre" dhe ato t'i tregoni (me foto dhe përshkrim) në prezantim multimedial. Pasi të paraqiten prezantimet për të gjitha qytetërimet, nëpërmjet diskutimit me të gjithë nxënësit konstatohen ngjashmëritë dhe dallimet në përfaqësimin e profesioneve në qytetërimet të caktuara.
- Nxënësit ndahen në grupe "konkurruese" për një kuiz. Arsimtari bën pyetje që të përdorin ilustrime për të treguar ushqime, veshje dhe festime të ndryshme karakteristike të caktuara për qytetërimet e lashta. Pas çdo ilustrimi të treguar, grupeve u jepet kohë të bien dakord se cili qytetërim i përket dhe të shpjegojnë pse mendojnë kështu. Secili grup jep përgjigjen dhe në bazë të saktësisë së përgjigjes (duke veçuar qytetërimin+sqarimin) mund të marrë nga 0 deri në 5 pikë. Pas përgjigjes të çdo pyetjeje mësuesi jep përgjigjen e saktë dhe së bashku me nxënësit bihet dakord se cili grup sa pikë ka fituar. Pas prezantimit të paktën 10 ilustrimeve të ndryshme, llogaritet numri përgjithshëm i pikëve të fituara nga secili grup dhe shpallet fituesi. Së bashku, përmes diskutimit me të gjithë, arrihet në përfundimin për jetën e përditshme të njerëzve (veshje, ushqim dhe festime) karakteristike të qytetërimeve e ndryshme të lashta.
- Nxënësit ndahen në pesë grupe (nga një për çdo qytetërim) dhe secili grup nxjerr një fletë teksti që përshkruan aspekte të ndryshme në lidhje me pozitën e gruas në një qytetërim të caktuar të lashtë. Grupet duhet të lexojnë tekstin dhe t'u përgjigjen pyetjeve të mëposhtme rreth qytetërimit "të tyre": (1) Cila ishte e drejta e grave për të pasur pronë? (2) Çfarë mund të punonte ajo (në cilat profesione)? (3) Cila ishte e drejta e saj për të marrë pjesë në pushtet? (4) Cili ishte roli i saj në familje? (5) Sa të barabartë ishin ata me burrat? Pasi secili grup i prezanton përgjigjet për të gjitha pyetjet, në diskutimin e përbashkët i paraqesin ngjashmëritë dhe ndryshimet në pozicionin e gruas nga një qytetërim në tjetrin.
- Nxënësit shikojnë një prezantim rreth rolit të faraonit në Egjiptin e Lashtë. Më pas, të ndarë në grupe, marrin një fletë me një piramidë të vizatuar me hapësira boshe për futjen në nivele të ndryshme të pushtetit në shoqëri. Secili grup, pas diskutimeve të brendshme, sistemon: faraonin, priftërinjtë, skllëverit, fshatarët, zejtarët, tregtarët, ushtarët, fisnikët, skrëbet në nivelet përkatëse të pushtetit. Mësuesi e paraqet hierarkinë dhe grupet krahasojnë piramidat "e tyre" me saktësi dhe përmes një diskutimi të përbashkët shpjegohet hierarkia. Grupet më pas kanë për detyrë të hulumtojnë faraonët Hatshepsut dhe Keops dhe të nxjerrin disa informacione interesante nga jeta/mbretërimi i tyre. Në fund lexojnë informacionin për secilin faraon veç e veç.
- Së pari, nxënësit ndjekin një prezantim rreth sundimit në Mesopotami dhe qytetërimin Maja. Më pas, të ndarë në grupe, ata vizatojnë një diagram të Venit që tregon ngjashmëritë dhe ndryshimet e sundimeve në të dy qytetërimet. Secili grup i fut në diagramin e Venit të vizatuar në dërrasën e zezë përfundimet e tyre dhe së bashku, përmes një diskutimi të hapur, ata i konstatojnë karakteristikat e sundimeve në të dy qytetërimet.
- Nxënësit ndahen në grupe dhe secili grup tërheq një copë letër në të cilën është shkruar një nga ligjet e mëposhtme të Hamurabit:

- Nëse dikush ia nxjerr syrin tjetrit, do të dënohet duke i nxjerrë syrin e tij. Nëse dikush ia thyen kockën dikujt, do të dënohet duke i thyer kockën.
- Nëse dikush godet vajzën e një njeriu të liri dhe bën që ajo të humbasë foshnjën e saj të palindur, ai do të paguajë 10 shekel argjendi.
- Nëse djali godet babanë, do t'i priten duart.
- Nëse bie shtëpia dhe vdes i zoti saj, do të vritet personi që e ka ndërtuar shtëpinë.
- Nëse dikush vjedh diçka nga një tempull ose një pallat, ai do të vritet.

Secili grup diskuton se për çfarë krimi i referohet dënimi në ligjin e dhënë, pse dënimi nuk është i drejtë, si ai ligj ka kontribuar në vendosjen e rendit në atë kohë. Secili grup e përshkruan ligjin "e tyre" në tabelë dhe paraqet përgjigjet e pyetjeve që i kanë diskutuar. Në fund, bëhet së bashku një diskutim për të arritur në përfundimin se kodi i Hamurabit shërbeu për të futur rregullin dhe rendin në Babiloni në lidhje me aspekte të ndryshme të jetës së përditshme të njerëzve (familje, skllavëri, pronë, tregti etj.), por që nga këndvështrimi i sotëm, drejtësia nuk arrihet me zbatimin e dënimeve të ashpra.

- Nxënësit ndahen në dyshe dhe secila dyshe fillon të punojë në dy qytetërime të lashta (p.sh. Egjipti dhe India, Mesopotamia dhe Kina, Maja dhe Egjipti, Kina dhe India ...) - për të përgatitur prezantim (në kompjuter ose në poster) në të cilin do të përshkruhet një perëndi/perëndeshë nga secila kulturë, duke treguar elementët e mëposhtëm: (1) emrin e perëndisë/perëndeshës, (2) qytetërimin të cilit ai/ajo i përket, (3) rolin që ai/ajo e ka pasur, (4) karakteristikat fizike ose simboli që lidhet me të (5) ndonjë mit ose histori që lidhet me perëndinë/perëndeshën. Secili grup i prezanton perënditë "e veta" dhe i shkruan emrat e tyre në tabelë nën emrin e qytetërimit të lashtë të cilit i përkasin.
- Mësuesi paraqet një poster që tregon (me tekst dhe/ose fotografi) besime në lidhje me lindjen, jetën dhe vdekjen dhe tempujt/faltoret në Egjiptin e Lashtë. Pasi shpjegojnë veçoritë e treguara në poster, nxënësit ndahen në katër grupe dhe secilit grup merr (duke tërhequr një copë letre) njërën nga katër qytetërimet tjera të lashta (Mesopotamia, India, Kina dhe Maja) me detyrë për të hulumtuar besimet/mitet dhe tempujt/faltoret për të përgatitur një poster për të. Të gjithë posterat varen në mur dhe secili grup i paraqet të vetat. Më pas mësuesi shkruan në tabelë karakteristikat e përgjithshme më poshtë të besimeve dhe feve:
 - politeizmi,
 - ritualet dhe sakrificat,
 - besimi në jetën pas vdekjes,
 - mitet,
 - tempuj/faltore.

Në kuadër të secilit grup, nxënësit përcaktojnë ngjashmëritë (karakteristikat e përbashkëta) dhe dallimet midis qytetërimit "tyre" dhe të tjerëve për sa i përket karakteristikave të përmendura. Pasi ua prezantojnë të tjerëve, në një diskutim të përbashkët nxirren përfundime të përgjithshme që përfshijnë krahasimet midis pesë qytetërimeve të lashta.

- Aktiviteti i projektit: Kultura dhe Shkenca te qytetërimet e lashta: Qëllimi i aktivitetit është, nëpërmjet kërkimit në internet, të krijojnë "libra" për secilin nga pesë qytetërimet e lashta (Egjypt, Mesopotami, Indi, Kinë, Maja). Aktiviteti realizohet në 6 orë mësimore, gjatë të cilave nxënësit, të ndarë në pesë grupe, punojnë në aspekte të ndryshme. Duke vepruar kështu, tregohet kujdes që grupet e formuara në orën e parë të mbeten të njëjta, por në çdo orë pasuese të punojë në qytetërim ndryshe të vjetër ("librat" kalojnë nga një grup në tjetrin çdo orë pasuese dhe kështu secili grup kontribuon në krijimin e çdo libri). Në secilin aspekt që punohet prezantohet në 2-3 faqe teksti dhe imazhesh (të shkruara dhe të redaktuara në kompjuter dhe të printuara në printer). Pas përfundimit të pjesës së "të tyre", secili grup i emërton nxënësit që kontribuuan në shkrimin e asaj pjese dhe rendit burimet që ata përdorën për ta shkruar atë.

Aspektet e punës janë rregulluar si më poshtë:

Ora 1: Çfarë shkrimi përdoret, si duken shenjat dhe çfarë përfaqësojnë ato?

Mbi çfarë materialesh ishin shkruar dhe si dukeshin ato?

Ora 2: Cilat janë veprat më të njohura letrare dhe cila është tema e tyre?

Cilat janë veprat më të famshme të artit dhe/ose arritjet arkitekturore?

Ora 3: Cilat janë përparimet në teknologji dhe cila është rëndësia e tyre?

Cilat janë arritjet në shkencë dhe cila është rëndësia e tyre?

Ora 4: Si është llogaritur koha dhe si dukej kalendari i tyre?

Në orën e 5-të, grupet përgatisin një faqe titulli për "librin" me emrin e qytetërimet të vjetër dhe kohën/periudhën e krijimit të tij. Ata e dekorojnë faqen me ilustrime sipas dëshirës së tyre. Në orën e 6-të mësuesi/ja bën të njëjtat pyetje për çdo qytetërim të lashtë dhe nxënësit përgjigjen nga ajo që kanë mësuar gjatë përgatitjes së "librave".

- Nxënësit shikojnë një video prezantim me një foto të filozofit Konfuçi dhe me të dhëna bazë për biografinë. Prezantimi përfundon më posht me mendimet e famshme të Konfuçit:

Mos u bëni të tjerëve atë që nuk dëshironi që ata t'ju bëjnë juve.

Respektoni veten dhe të tjerët do t'ju respektojnë.

Çdo gjë ka bukurinë e vet, por jo të gjithë mund ta shohin atë.

Më thuaj dhe do ta harroj. Më trego dhe mund të kujtohem. Më përfshini mua dhe do ta kuptoj.

Nxënësit, të ndarë në grupe, i diskutojnë mendimet për të gjetur shpjegim kuptimit të tyre. Secili grup ua prezanton të gjithëve interpretimet e tyre dhe me ndihmën e mësuesit arrijnë atë që Konfuçi donte të thoshte. Në fund arrihet përfundimi se mendimet e Konfuçit theksojnë përgjegjësinë personale, marrëdhëniet njerëzore dhe arsimimi janë baza e mendimit filozofik jo vetëm në Kinë, por edhe në mbarë botën.

Moduli: Historia

Tema: **PERIUDHA ANTIKE NË HISTORINË E EVROPËS DHE BALLKANIT**

Numri i përgjithshëm i orëve: **44**

Rezultatet nga mësimi

Nxënësi/nxënësja të jetë i/e aftë të:

1. të përshkruajë mënyrën e jetesës dhe të sundimit në Greqinë e Vjetër (në qytetet-shtete) dhe në Romën e Vjetër (nga krijimi, përmes Republikës Romake e deri në Perandorinë Romake);
2. krahason besimet dhe religjionet në Greqinë e Vjetër dhe në Romën e Vjetër;
3. përshkruan arritjet në kulturë, art, shkencë dhe teknologji në Greqinë e Vjetër dhe në Romën e Vjetër;
4. përmend territoret ku kanë jetuar ilirët, maqedonasit antik dhe trakët dhe përshkruan karakteristikat e jetës dhe të sundimit në mbretëritë ilire, maqedonase dhe trakë;
5. përmend territoret e pushtuara nga Aleksandri III i Maqedonisë dhe shpjegon ndikimet kulturore brenda perandorisë së tij;
6. përshkruan zgjerimin e Perandorisë Romake në Ballkan dhe shpjegon ndikimin e saj në jetën e njerëzve në provincat romake të Ilirikut, Maqedonisë dhe Trakisë;
7. shpjegon krijimin dhe përhapjen e krishterimit dhe ndikimin e tij në jetën e njerëzve.

Përmbajtjet (dhe nocionet):

Standardet e vlerësimit:

• **Qytetet-shtete në Greqinë e Vjetër**

(qytet-shtet (polis), Sparta, Athina, Korintheta, Teba, Maratona, Luftërat Greko-Persiane, Lufta e Peloponezitet)

- Shpjegon kuptimin e qytet-shtetit (polis) në Greqinë e Vjetër.
- Përmend qytetet-shtete më të famshme dhe i vendos ato në një hartë historike dhe afat kohor.
- Përmend dallimet në sistemin e sundimit ndërmjet Athinës dhe Spartës.
- Përshkruan jetën e përditshme të njerëzve (ushqim, veshje, argëtim, muzikë, profesione) në Athinë dhe Spartë.
- Përmend dallimet midis Athinës dhe Spartës në edukimin e fëmijëve dhe rolin e gruas.
- Tregon kur, ku dhe pse u zhvilluan Luftërat Persiane.
- Tregon kur, mes kujt dhe pse u zhvillua Lufta e Peloponezitet.

• **Religjioni dhe mitologjia në Greqinë e vjetër**

(Olimpi, Zeusi, Hera, Poseidoni, Hadi, Demetra, Athina, Apolloni, Artemida, Aresi, Afrodita, Hefesti, Hermesi, Dionisi, miti i Perseut dhe Meduzës, miti i Tezeut dhe Minotaurit, miti i Prometeut)

- I përmend emrat dhe rolet e perëndive dhe perëndeshave greke të Olimpikut.
- E shpjegon ndikimin e mitologjisë greke në jetën e njerëzve.
- E shpjegon rolin e tempujve dhe të priftërinjve në praktikimin e religjionit në Greqinë e Vjetër.

• **Kultura, arti, shkenca dhe mendimi filozofik në Greqinë e Vjetër**

- Përshkruan se si dukeshin teatrot në Greqinë Antike dhe shpjegon rëndësinë e tyre për zhvillimin e kulturës në atë kohë.
- Përmend epiket më të njohura nga Greqia e Vjetër dhe autorin e tyre.
- Shpjegon kuptimin e "kalit të Trojës" dhe "thembrën e Akilit" përmes

<p>(Partenoni, Teatri, Tragjedi, Komedi, Drama, Homeri, Iliada, Odiseu, Kali i Trojës, Thembra e Akilit, Sokrati, Platoni, Aristoteli, Pitagora, Arkimedi, Hipokrati, Lojërat Olimpikë)</p>	<p>shembullit nga Iliada.</p> <ul style="list-style-type: none"> • I përmend kontributet e Pitagorës, Arkimedit dhe Hipokratit në zhvillimin e matematikës, shkencës dhe mjekësisë. • I emërton filozofët më të njohur në Greqinë e Vjetër (Sokrati, Platoni dhe Aristoteli). • Shpjegon kur, ku dhe si u krijuan Lojërat Olimpikë, si u organizuan dhe cilat disiplina sportive u përfaqësuan.
<ul style="list-style-type: none"> • Mbretëritë ilire <p>(Ilirët, origjina dhe përhapja, shteti i parë ilir, mbretëritë e ilirëve (Enkelejët, Taulantët, Dardanët, Ardiejë, Bardhyli, Agroni, Teuta)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Tregon origjinën dhe përhapjen e ilirëve në Gadishullin Ballkanik. • Përshkruan mënyrën e jetesës, besimet dhe kulturën e ilirëve. • Tregon hapësirën dhe kohën e krijimit të mbretërive ilire. • Emërton sundimtarët më të njohur ilirë (Bardhyli, Agroni, Teuta,) dhe përshkruan mënyrën e sundimit të tyre. • Përmend veçoritë politike dhe ekonomike të mbretërive të ndryshme ilire.
<ul style="list-style-type: none"> • Maqedonia antike <p>(Maqedonasit antik, Ajga, Vergina, Pella, Dioni, Argeadi, Maqedonia e Epërme, Maqedonia e Poshtme, Perdika I, Aleksandri I Filheleni, Arkelau I, Falanga Maqedonase, Filipi II)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Tregon origjinën e maqedonasve të vjetër dhe territoret që ata banonin. • Përshkruan mënyrën e jetesës, besimet dhe kulturën e maqedonasve të vjetër. • Përcakton hapësirën dhe kohën e shfaqjes së mbretërisë maqedonase në Maqedoninë e Vjetër. • Emërton mbretërit e famshëm maqedonas (Perdika I, Aleksandri I Filheleni, Arkelaun I, Filipi II dhe Aleksandri III) dhe tregon periudhën e mbretërimit të tyre.
<ul style="list-style-type: none"> • Shteti i Aleksandrit të Maqedonisë <p>(Aleksandri III i Maqedonisë, Aristoteli, Antigonidët, Ptolemajtë, Seleukidët, Kleopatra, Aleksandria, Helenizmi)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Përshkruan jetën dhe sundimin e Aleksandrit III të Maqedonisë. • Përshkruan territorin e pushtuar nga Aleksandri III i Maqedonisë gjatë sundimit të tij. • Shpjegon ndikimet kulturore në territoret e pushtuara nga Aleksandri III i Maqedonisë. • Përmend mbretëritë e formuara pas shkatërrimit të perandorisë së Aleksandrit III të Maqedonisë.
<ul style="list-style-type: none"> • Mbretëritë thrakase <p>(Trakët, Filipopoli, Serdika, Seutopolis, Mbretëria e Odrit, Teresi I, Seuti III)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Tregon origjinën dhe përhapjen e trakëve në Gadishullin Ballkanik. • Përmend hapësirën dhe kohën e krijimit të mbretërisë së Odrit dhe emërton sundimtarët më të rëndësishëm të saj. • Përshkruan mënyrën e jetesës, besimet dhe kulturën e trakëve.

<ul style="list-style-type: none"> • Roma, Republika Romake dhe Perandoria Romake (Romuli dhe Remi, konsuj, Senat, senatorë, guvernatorë, tribunat, plebenjtë, patricët, sklevërit, Luftërat Punike, Hanibali, Jul Cezari, Spartaku, gladiatori, perandoria, Oktavian Augusti, perandori, provincat) 	<ul style="list-style-type: none"> • Tregon se kur u themelua Roma dhe përshkruan se si u themelua sipas legjendës. • Tregon se kur Roma u bë republikë dhe shpjegon se çfarë ndryshoi në mënyrën e sundimit. • Përshkruan jetën e njerëzve nga grupe të ndryshme shoqërore në Republikën Romake. • Tregon kur dhe pse u zhvilluan Luftërat Punike. • Shpjegon rolin dhe rëndësinë e Spartakut në historinë e Romës së Vjetër. • Shpjegon rolin dhe rëndësinë e Jul Cezarit në historinë e Romës së Vjetër. • Tregon se kur u formua Perandoria Romake dhe kush ishte perandori i saj i parë. • Përshkruan zgjerimin e Perandorisë Romake në Evropë, Lindjen e Mesme dhe Afrikën e Veriut dhe i shënon territoret e pushtuara në një hartë historike. • Shpjegon sistemin e sundimit dhe drejtimin me Perandorinë Romake. • Përshkruan jetën e përditshme të njerëzve (ushqim, veshje, muzikë, argëtim, familje) në Perandorinë Romake. • Përmend arsyet që çuan në shembjen e Perandorisë Romake. • Tregon kur ndodhi ndarja e Perandorisë Romake në Perëndimore dhe Lindore dhe kur Perëndimorja pushoi së ekzistuari.
<ul style="list-style-type: none"> • Religjioni dhe mitologjia në Romën e Vjetër (Jupiteri, Junoni, Neptuni, Minerva, Venera, Marsi, Merkuri, Diana, Vullkani, Apoloni, Cerera, Bahi, Plutoni, monoteizmi, krishterimi, Jezu Krishti, Nazareti) 	<ul style="list-style-type: none"> • Përmend emrat dhe rolet e perëndive dhe perëndeshave romake sipas perëndive dhe perëndeshave greke. • Shpjegon ndikimin e perëndive/perëndeshave, besimet dhe traditat religjioze në jetën e njerëzve në Romën e Vjetër. • Shpjegon shfaqjen e krishterimit dhe përshkruan përhapjen e krishterimit në Perandorinë Romake. • Shpjegon ndryshimet në jetën e njerëzve që ndodhën nën ndikimin e krishterimit.
<ul style="list-style-type: none"> • Kultura, arti dhe shkencë në Romën e Vjetër (Koloseumi, Panteoni, Forumi Romak, gjuha latine, ligji romak, rrugët, ujësjellësi, banja romake, Galeni, numra romakë, katapultë) 	<ul style="list-style-type: none"> • Emërton gjuhën e përdorur nga pushteti në Romën e Vjetër dhe përmend Ndikimin e saj në letërsi dhe shkencë. • Përmend arritjet kryesore në arkitekturë dhe art, në ndërtim dhe teknologji ushtarake, në matematikë dhe mjekësi. • Përmend parimet e së drejtës romake dhe ndikimin e tyre në ligjet dhe jetën e përditshme të njerëzve në Romën e Vjetër.
<ul style="list-style-type: none"> • Prezenca romake në Ballkan 	<ul style="list-style-type: none"> • Tregon se kur Iliriku u bë provincë romake, në cilin territor shtrihej provinca dhe për çfarë ishte e rëndësishme.

<p>(romanizimi, Iliriku, Maqedonia, Thrakia, rrugët romake, Via Egnatia)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Tregon kur Maqedonia u bë provincë romake, në cilin territor shtrihej provinca dhe pse ishte e rëndësishme. • Tregon se kur Trakia u bë provincë romake, në cilin territor shtrihej provinca dhe për çfarë ishte e rëndësishme. • Shpjegon ndikimin e kulturës romake në mënyrën e jetesës gjatë sundimit romak në Ballkan.
<p>• Vendet/lokalitetet arkeologjike antike në Ballkan</p> <p>(Apollonia, Butrinti, Skupi, Stobi, Seutopolis, Heraklea, Trebenishte, Naissus, artefakte, arkeologji, arkeologë)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Përmend vendet më të rëndësishme arkeologjike të qyteteve nga kohët e vjetra në Ballkan dhe përcakton vendndodhjen e tyre në një hartë historike/gjeografike. • Shpjegon rëndësinë e qyteteve antike të Ballkanit (sipas artefakteve arkeologjike dhe vendndodhjes) si qendra ushtarako-administrative dhe kulturore. • Shpjegon rëndësinë e vendeve të lashta arkeologjike si një trashëgimi e përbashkët kulturore e popujve të Ballkanit.
<p>Shembuj të aktiviteteve:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nxënësve të ndarë në grupe u jepet detyra të hulumtojnë se ku janë krijuar qytetet në Greqinë e Vjetër. Ata gjejnë Spartën, Athinën, Korinthin, Tebën dhe i shënojnë në një hartë historike. Te vendet e shënuara ngjitet një ngjitëse me emrin e qytetit-shtetit. Më pas, secili grup paraqet hartën e "tyre" historike dhe të gjithë së bashku kontrollojnë saktësinë e asaj që kanë bërë. Në shiritin kohor në tabelë, ata shënojnë paraqitjen e secilit prej qyteteve-shtete. Në një diskutim të përbashkët me mësuesin nxënësit nxjerrin kuptimin e termit qytet-shtet. • Nxënësit, të ndarë në grupe, marrin një tekst që përshkruan në mënyrë të veçantë sundimet në Athinë dhe Spartë. Secili grup identifikon dallimet në sundim, duke i kushtuar vëmendje të veçantë se ku njerëzit kishin më shumë të drejta dhe si janë sjellë vendimet. Pas prezantimit të punës së grupeve zhvillohet diskutim i hapur në të cilin konkludohet se cili nga dy shtetet ka pasur regjim demokratik dhe cili ka pasur regjim ushtarak dhe shpjegohet se nga vjen kjo. • Nxënësit ndahen në grupe dhe secili grup duhet të përgatisë një prezantim multimedial (me tekst, imazhe dhe ndoshta me zë) kushtuar një prej aspekteve të radhës të jetës së njerëzve në Athinë ose Spartë: (1) ushqim, (2) veshje, (3) profesione, (4) muzikë dhe (5) argëtim. Gjysma e grupeve përgatisin prezantime për Athinën dhe gjysma tjetër për Spartën. Pasi secili grup prezanton punën e tyre, përmes diskutimit të përbashkët, zbulohen (dhe shkruhen në tabelë) ngjashmëritë dhe ndryshimet midis Athinës dhe Spartës në lidhje me të gjitha aspektet e analizuara. • Nxënësit ndahen në grupe dhe secili grup duhet të përgatisë një prezantim multimedial (me tekst dhe fotografi) në të cilin krahasojnë Athinën dhe Spartën, ku gjysma e grupeve bëjnë një krahasim sa i përket rritjes së fëmijëve dhe gjysmën tjetër rolit të grave. Pasi secili grup prezanton punën e tyre, përmes diskutimit të përbashkët, vijnë në shprehje (dhe shkruhen në tabelë) dallimet midis Athinës dhe Spartës sa i përket dy aspekteve të analizuara dhe bëhet krahasimi me jetën moderne në të dyja aspektet. 	

- Nxënësit përgatisin një poster për Luftërat Persiane. Për këtë qëllim, ata ndahen në grupe dhe secili grup hulumton aspekte e ndryshme të luftërave, dhe njohuritë të cilat vijnë të gjitha grupet paraqiten në hamer të madh të përbashkët:

Grupi 1: Vizaton një shirit kohor duke renditur (dhe ilustruar) betejat e Maratonës dhe Thermopileve.

Grupi 2: Vizaton në hartë historike ku u zhvilluan dy betejat.

Grupi 3: Përmend arsyet e Luftërave Persiane.

Grupi 4: Shpjegon se nga vjen termi Vrapimi Maratonë/Maratonë siç përdoret sot.

Në fund, përmes pyetjeve të parashtruara nga mësuesi, bëhet një përmbledhje, si dhe pse u zhvilluan Luftërat Persiane.

- Nxënësit përgatisin një poster për Luftërat e Peloponezitet. Për këtë qëllim, ata ndahen në grupe dhe secili grup hulumton aspektet e ndryshme të luftës dhe njohuritë në të cilat vijnë të gjitha grupet paraqiten në hamer të madh të përbashkët:

Grupi 1: Vizaton një shirit kohor në të cilën shënon periudhën e luftës dhe ilustron luftën përmes fotove.

Grupi 2: Përmend dy palët në luftë dhe i ilustron me foto.

Grupi 3: Përmend shkaqet e luftës dhe pasojat për palët ndërluftuese.

Grupi 4: përshkruan pasojat e luftës në popullatë (shkatërrime, sëmundje, vuajtje, etj.)

Në fund, përmes pyetjeve të bëra nga mësuesi, përmbledhet se kur, mes kujt dhe pse u zhvillua Lufta e Peloponezitet.

- Nxënësit, të ndarë në grupe, u jepet një fletë pune ku renditen emrat e perëndive/perëndeshave dhe rolet e tyre (p.sh. Athena – perëndeshë e mençurisë), me detyrën për t'i mbajtur mend. Mësuesi organizon një kuiz garues: ai e thotë rolin e një perëndie dhe secili grup ka 10 sekonda për të shkruar emrin e perëndisë/perëndeshës në një fletë të veçantë që ia dorëzon mësuesit. Çdo grup që ka shkruar përgjigjen e saktë në kohën e caktuar merr pikë. E njëjta veprimtari përsëritet për të gjitha perënditë/perëndeshat. Pas përfundimit të kuizit, nxënësit fillimisht ndjekin një prezantim rreth Olimpitet (ku ndodhet dhe çfarë lidhshmërie ka me perënditë/perëndeshat), dhe më pas për tempullin në Delfitet (ku ndodhet, kujt i është kushtuar dhe çfarë aktivitete zhvilloheshin aty). Përmes një diskutimi të hapur, nxënësit përfundojnë për rolin e tempujve dhe priftërinjve në praktikimin e religjionit në Greqinë e Vjetër.
- Nxënësit, të ndarë në grupe, tërheqin nga një copë letre me një mit të caktuar (miti i Perseut dhe i Medusës, miti i Tezeut dhe Minotauritet ose miti i Prometeut). Brenda grupit, ata analizojnë mitin dhe u përgjigjen pyetjeve të mëposhtme:
 - (1) Cili është roli i perëndive ose qenieve të tjera mbinatyrore në mit?
 - (2) Cilat cilësi pozitive nxjerr në pah miti?

Secili grup i paraqet përgjigjet për mitin "e tyre". Në fund, në diskutim të përbashkët, nxirren përfundime për rolin e miteve në formimin e besimeve dhe vlerave të njerëzve në Greqinë e Vjetër. [Aktivitet shtesë: dramatizimi i miteve nga nxënësit.]

- Nxënësit, të ndarë në grupe, hulumtojnë teatro në Greqinë e Vjetër, duke u përgatitur për t'iu përgjigjur pyetjeve të mëposhtme: (1) Si dukeshin teatrot? (2) Për çfarë shërbenin teatrot? (3) Çfarë mesazhesh u përcollën përmes shfaqjeve? dhe (4) Kush aktronin dhe çfarë

maskash mbanin?. Në diskutim të hapur u jepet përgjigje pyetjeve të parashtruara nga mësuesi dhe në fund nxirret një përfundim për rëndësinë e teatrit për zhvillimin e kulturës në atë kohë.

- Mësuesi/ja e përmend Iliadën dhe Odisenë e Homerit si epe më të njohura nga Greqia e Vjetër dhe përmbledh në disa fjali përmbajtjen e të dy epeve. Duke vepruar kështu, ai veçon historinë e Akilit dhe thembrën e Akilit dhe tregimin e rolit të kalit të Trojës në luftë. Nxënësit, të ndarë në dyshe, hulumtojnë kuptimin e shprehjeve thembra e *Akilit dhe kali i Trojës* në kohën e sotme. Në diskutimin e përbashkët arrijnë në përfundimin se termi *kali trojan* i referohet dikujt ose diçkaje të cilës ne i japim qasje diçka që është rëndësishme për ne, sepse na duket e padëmshme ose e dobishme, por më pas rezulton të jetë e dëmshme ose keqdashëse, dhe termi *thembra Akilit* tregon pikën më të dobët (më të ndjeshme) të individit që të tjerët mund ta përdorin për ta dëmtuar atë.
 - Nxënësit, të ndarë në gjashtë grupe, hulumtojnë për shkencëtarët e njohur nga Greqia e Vjetër. Dy grupe hulumtojnë Pitagorën – njëri identifikon arritjet e tij shkencore dhe tjetri nxjerr në pah kuriozitetet që lidhen me jetën dhe punën e tij; të dy grupet bashkojnë njohuritë e tyre në një prezantim të përbashkët multimedial në të cilin përveç tekstit përfshijnë edhe foto. Dy grupe të tjera hulumtojnë dhe paraqesin të njëjtën gjë për Arkimedon. Dy grupet e fundit bëjnë të njëjtën gjë për Hipokratën. Pas prezantimit për çdo shkencëtar, mësuesi me ndihmën e nxënësve shkruan në tabelë një përmbledhje të kontributeve. Në fund, në një diskutim të hapur, konstatohet se cili është ndikimi i tyre në matematikë, shkencë dhe mjekësi deri më sot.
- Mësuesi paraqet Sokratën, Platonin dhe Aristotelin si filozofët më të njohur nga Greqia e Vjetër dhe tregon se kush i kujt ka qenë nxënës. Më pas ai njofton se klasa do t'i kushtohet "filozofimit" për tema të ndryshme, të ngjashme me atë që Sokrati bëri me bashkëbiseduesit e tij. Mësuesi/ja bën pyetje për disa tema dhe nxënësit përgjigjen, nuk është qëllimi të merren përgjigje të sakta, por të inkurajojë nxënësit të mendojnë për të arritur një kuptim më thelbësor. Më poshtë si shembuj për diskutim mund të shërbejnë temat dhe pyetjet:
 - Lumturia (Çfarë është lumturia? A e kërkojmë apo na vjen vetvetiu? Çfarë na bën të lumtur? Si mund të bëhemi të lumtur?)
 - Morali (Si vendosim se çfarë është e drejtë dhe çfarë është e gabuar? A na duhen rregulla dhe ligje për të ditur se çfarë është e drejtë/gabuar apo mund ta kuptojmë vetë?)
 - Barazia (Çfarë është barazia? A janë të gjithë njerëzit të barabartë apo ka njerëz që janë më pak të barabartë se të tjerët? Çfarë duhet bërë që shoqëria të jetë e barabartë për të gjithë?)
 - Guximi (Çfarë është guximi? Si tregojmë guxim? Pse është i rëndësishëm guximi? A mund të mësosh të jesh trim apo je i lindur trim?)
- Nxënësit, të ndarë në grupe, hulumtojnë Lojërat Olimpikë: (1) Kur, ku dhe për nder të kujt u organizuan Lojërat Olimpikë në Greqinë e Vjetër? (2) Cilat disiplina sportive u përfaqësuan? (3) Kush mundej të marrë pjesë?. Në një diskutim të hapur u përgjigjen pyetjeve të bëra nga mësuesi dhe për secilën pyetje bëhet krahasimi se si ka qenë atëherë dhe si është tani. Në fund, jepet përfundim për rëndësinë e Lojërave Olimpikë në Greqinë e Vjetër.

- Nxënësve të ndarë në grupe u jepet detyra të hulumtojnë territorin ku ishin të vendosur ilirët dhe të shënojnë në hartë territoret ku ndodheshin ilirët në Ballkan. Së bashku ata kontrollojnë saktësinë e informacionit. Ata shënojnë kohën e paraqitjes së tyre në shirit kohor. Në fund të orës së mësimit diskutohet për periudhën dhe hapësirën ku shfaqen ilirët.
- Nxënësit të ndarë në tre grupe u jepet detyrë të bëjnë postera duke kërkuar në internet. Grupi i parë krijon një poster për mënyrën e jetesës së ilirëve, grupit të dytë i jepet detyra të krijojë një poster për besimet e ilirëve duke renditur perënditë e famshme dhe rëndësinë e tyre, për ritualet tjera brenda besimeve të tyre, dhe grupi i tretë për kulturën dhe qendrat e kulturës tek ilirët si qyteti i Apolonisë dhe Dyrrahu. Së bashku me mësuesin kontrollojnë saktësinë e të gjitha informacioneve. Më pas prezantojnë të dhënat dhe diskutojnë se si jetonte popullsia në fshatra dhe si në qytete, sa të ndryshme janë besimet e ilirëve nga ato të grekëve të vjetër, dhe cilat janë mbetjet materiale më të rëndësishme për kulturën e ilirëve.
- Nxënësit në shirit kohor përcaktojnë periudhën e formimit dhe ekzistencës së mbretërive të Enkelejve, Taulantëve, Ardianëve dhe Dardanëve të bërë nga mësuesi dhe shënojnë në hartë me ngjitëse zonën ku janë formuar këto mbretëri. Nxënësit krahasojnë atë çfarë ka ndodhur politikisht dhe ekonomikisht në këto mbretëri. Më pas nxënësit diskutojnë për kohën dhe hapësirën e krijimit të mbretërive ilire, si dhe për ndryshimet politike dhe ekonomike në mbretëritë ilire në periudha të ndryshme.
- Nxënësve, të ndarë në tre grupe, u jepet detyrë të bëjnë një prezantim për sundimtarët ilirë. Ata hulumtojnë në internet, enciklopedi dhe burime tjera. Më pas së bashku me mësuesin kontrollojnë saktësinë e të dhënave. Një grup punon për sundimtarin Bardhyl, një grup për Agronin dhe grupi i fundit për Teutën. Ata hulumtojnë dhe shkruajnë se kur dhe si sunduan këta tre sundimtarë. Pastaj ata diskutojnë se çfarë ndodhi gjatë mbretërimit të tyre, me kë ishin në luftë, çfarë ndryshimesh ndodhën gjatë mbretërimit të tyre, kur dhe si pushuan së ekzistuari mbretëritë e tyre.
- Nxënësit, të ndarë në grupe, hulumtojnë për maqedonasit antik, në cilin territor kanë banuar dhe si lindi më vonë mbretëria e Maqedonisë antike. Nxënësit së bashku me mësuesin kontrollojnë saktësinë e informacionit. Të gjithë nxënësit hulumtojnë dhe shënojnë territoret e maqedonasve antik në një hartë me ngjitëse. Grupet bëjnë prezantime dhe më pas diskutojnë se kur dhe ku kanë jetuar maqedonasit antik.
- Nxënësit të ndarë në tre grupe u jepet për detyrë të hulumtojnë në internet mënyrën e jetesës, besimet dhe kulturën e maqedonasve antik. Së bashku me mësuesin kontrollojnë saktësinë e të dhënave. Pastaj grupi i parë bën një poster për mënyrën e jetesës së maqedonasve antik. Grupi i dytë bën një poster për besimet e maqedonasve antik, për perënditë e tyre dhe për qendrën fetare të Dionit. Grupi i tretë bën një poster për kulturën e maqedonasve antik, për gjuhën që ata flisnin, për kryeqytetet e Ajgës dhe Pellës dhe për varrin mbretëror në Vergina. Më pas nxënësit prezantojnë informacionin dhe përmes një diskutimi të hapur konkludohet për mënyrën e jetesës, besimet dhe kulturën e maqedonasve antik.

- Nxënësit, të ndarë në grupe, shënojnë në një hartë historike territoret ku u shfaqën mbretëritë maqedonase me ngjitëse dhe shënojnë në një shirit kohor paraqitjen dhe periudhën e kohëzgjatjes së tyre. Në të njëjtën hartë historike dhe shirit kohor, grupet e përcaktojnë hapësirën e shtrirjes, domethënë sundimin e Perdikas I, Aleksandrit I Filhelen, Arkelaut I, Filipit II dhe Aleksandrit III. Është vërtetuar se Perdika I është mbreti i parë që konsiderohet themeluesi i shtetit të maqedonasve antik dhe Filipi II ishte më i famshëm për zbatimin e reformave dhe themelimin e falangës maqedonase.
- Nxënësit të ndarë në grupe, përgatisin prezantim për jetën dhe sundimin e Aleksandrit III të Maqedonisë në bazë e të dhënave që kanë marrë përmes hulumtimit. Gjysma e grupeve përpilojnë një shirit kohor në të cilin regjistrojnë ngjarjet më të rëndësishme të jetës së tij:

- (1) kur lindi dhe cilët ishin prindërit e tij,
- (2) kur filloi shkollimin dhe kush ishte mësuesi i tij,
- (3) kur u bë mbret,
- (4) kur filloi fushatat e tij ushtarake dhe me cilin shtet për herë të parë luftoi
- (5) kur dhe ku vdiq.

Gjysma tjetër e grupeve të fletëve të veçanta të tekstit dhe imazheve lexon:

- (1) si dukej ai
- (2) cili ishte emri i kalit tij të preferuar,
- (3) cili ishte shoku i tij më i besueshëm,
- (4) cilat ishin gratë e tij më të njohura,
- (5) si sillej me ushtarët.

Pasi secili grup prezanton punën e tyre, në diskutim të përbashkët evidentohen momentet që kanë lanë përshtypjen më të madhe te nxënësit.

- Nxënësit ndjekin një prezantim të një harte historike që tregon të gjithë territorin e pushtuar nga Aleksandri III i Maqedonisë gjatë sundimit tij - me rajone të shënuara dhe qytete të mëdha. Nxënësit, të ndarë në grupe, vizatojnë kufijtë e atij territori në një hartë gjeografike (me Evropën, Afrikën dhe Azinë) i shënojnë rajonet dhe qytetet kryesore që ndodheshin aty. Në të njëjtën kohë, ata identifikojnë shtetet moderne dhe qytetet kryesore që shtrihen në atë territor. Në fund nxënësit thonë vendet dhe qytetet moderne që kanë identifikuar (për secilin kontinent veç e veç) dhe mësuesi i shkruan në tabelë.
- Mësuesi/ja i njëj nxënësit me rëndësinë e kuptimit të termit ndikim kulturor dhe u shpjegon sesi pushtimet e Aleksandrit III mundësuan bashkëngjitjen e kulturave të ndryshme. Nxënësit ndahen në tre grupe dhe secili grup hulumton ndikimet kulturore (mbi religjionin, arkitekturën dhe artin) në një nga rajonet e radhës së territorit të pushtuar: Persi, Indi ose Egjipt. Më pas, secili grup përgatit një prezantim multimedial për rajonin "e tyre" me shpjegime tekstuale, harta, fotografi dhe ilustrime tjera. Pas prezantimeve në grup, bëhet një diskutim për ngjashmëritë dhe ndryshimet midis ndikimeve kulturore në rajonet e ndryshme. Në fund mësuesi thekson se periudha pas vdekjes së

Aleksandrit III të Maqedonisë në të cilën pati një përzjerje të fortë të kulturave vendase me kulturën që solli me pushtimet e tij quhet helenizëm.

- Mësuesi/ja shkruan në tabelë dinastitë, mbretëritë e të cilave u ngritën pas rënies së shtetit të Aleksandrit III të Maqedonisë (Seleukidët, Ptolemejtë dhe Antigonidët). Nxënësit ndahen në tre grupe dhe secili grup ka për detyrë të hulumtojë një nga ato mbretëri dhe të tregojë në një poster se ku u përhap dhe kush ishte sundimtari më i rëndësishëm.
- Nxënësit, të ndarë në dy grupe, hulumtojnë se kur dhe në cilat territore kanë jetuar trakët. Më pas nxënësve u jepet detyra të hulumtojnë Mbretërinë e Odris – në cilin territor u përhap, kur u krijua dhe sa zgjati dhe cili ishte roli i sundimtarëve më të njohur të saj (Teres, Kotis I, Seut III). Nxënësit së bashku me mësuesin bëjnë një prezantim të gjitha të dhënave të gjetura për trakët, territoret dhe kohën ku ata kanë jetuar dhe sunduar sundimtarët e tyre të caktuar.
 - Nxënësit, të ndarë në grupe, marrin fletë pune me pyetje për trakët:
 - (1) Cilat ishin profesionet kryesore të trakëve?
 - (2) Çfarë rregullimi kishin ata?
 - (3) Cila ishte pozita e grave?
 - (4) Në cilët perëndi besonin?
 - (5) Si i varrosnin të vdekurit?
 - (6) Me çfarë instrumentesh luanin?
- Për t'iu përgjigjur pyetjeve, nxënësit kryejnë kërkime. Në fund ata prezantojnë dhe i krahasojnë përgjigjet e secilës pyetje dhe mësuesi shton ose korrigjon sipas nevojës.
- Nxënësit ndjekin një prezantim për krijimin e Romës së Lashtë sipas legjendës së Romulit dhe Remit. Më pas diskutohet se sa e është mundshme që Roma të jetë themeluar në një mënyrë të tillë dhe nga janë nxjerrë dëshmitë për krijimin dhe ekzistencën e Romës së Lashtë, për të arritur në përfundimin se vetëm vendet arkeologjike dhe materialet tjera të shkruara mund të konsiderohen si dëshmi.
- Në tabelë mësuesi vizaton një shirit kohor dhe përcakton periudhën kur Roma u bë republikë. Nxënësit ndjekin prezantim që përmenden bartësit kryesorë të pushtetit në Republikën Romake (Konsujt, Senati, Kuvendi popullor). Nxënësit, të ndarë në grupe, hulumtojnë dhe përgatisin prezantime të shkurtra për bartësit e ndryshëm të pushtetit – kush mund të merrte pjesë në to, si u zgjodhën dhe çfarë kompetencash kishin. Pasi prezantojnë punën e tyre, mësuesi vizaton në tabelë një diagram që përfaqëson mënyrën e qeverisjes në Republikën Romake.
- Secili nxënës tërheq një fletë letre për t'u caktuar grupit të plebenjve dhe grupit të patricëve. [Në varësi të madhësisë së klasës, mund të formohen disa grupe plebenjsh, d.m.th. patricë.] Secili grup hulumton grupin "e tij" shoqëror dhe përgatit një poster që përshkruan (me tekst dhe fotografi) karakteristikat e radhës së grupit: pushteti në shoqëri, profesionet dhe prona/pasuria. Para prezantimeve të posterëve të

nxënësve, mësuesi paraqet karakteristikat e skllëvërve si një grup i veçantë shoqëror në Republikën Romake. Pas prezantimeve dhe të plebenjve ashtu edhe të patricët, përmes një diskutimi të hapur ato krahasohen për nga karakteristikat e analizuara.

- Nxënësit, të ndarë në grupe, marrin fletë pune në të cilën përshkruhen shkurtimisht të tre Luftërat Punike. Pas analizimit të përshkrimeve të dhëna, nga nxënësit pritet t'u përgjigjen pyetjeve të radhës të dhëna në fletën e punës: (1) Cili ishte shkaku i Luftërave Punike?, (2) Kush ishin palët ndërluftuese në luftërat?, (3) Për çfarë është Hannibal i njohur ?? dhe (4) Si përfunduan Luftërat Punike?. Në cilat luftëra njëri nga udhëheqësit e dy palëve ndërluftuese ka qenë i njohur?. Lexohen përgjigjet e dhëna nga nxënësit (pyetje për pyetje) dhe mësuesi shpjegon dhe/ose korrigjon nëse është e nevojshme.
- Nxënësit ndjekin një prezantim që shpjegon për gladiatorët si skllëvër në Romë, për luftimet midis gladiatorëve në Koloseum, për origjinën e Spartakut (një trakas që u shit si skllav dhe u stërvit për të qenë gladiator), për rebelimin e Spartakut (kush mori pjesë, cila ishte arsyeja dhe kundër kujt u organizua). Pas prezantimit, nxënësit, të ndarë në grupe, hartojnë dhe vizatojnë një strip (me të paktën 10 skena) që përshkruan jetën dhe luftën e Spartakut. Për ta bërë këtë, ata mund të përdorin materiale nga burime të ndryshme. Pasi secili grup prezanton stripin e tij, zhvillohet një diskutim ku shpjegohet roli i Spartakut si lider në luftën për lirinë e të shtypurve dhe si simbol i rezistencës kundër padrejtësisë.
- Nxënësit ndjekin një prezantim që përshkruan shumë shkurt ngjarjet e rëndësishme të radhës në jetën e Jul Cezarit dhe kontributet e tij: (1) lindja, prejardhja familjare dhe vrasja, (2) funksionet politike (konsulli, guvernatori, diktatori), (3) pjesëmarrja në luftëra, (4) marrëdhëniet me Kleopatren, (5) reformimi i kalendarit. Nxënësit, të ndarë në grupe, tërheqjen e një fletë, zgjedhin se cilën ngjarje/kontribut do të hulumtojnë për ta treguar me ilustrime që do të vendosin në shirit të përbashkët kohor. Së fundi, diskutohet rëndësia e Jul Cezarit në historinë e Romës së Lashtë.
- Nxënësit ndahen në pesë grupe dhe secili grup heton një aspekt të jetës së përditshme të njerëzve në Perandorinë Romake: ushqimi, veshmbathja, muzika, argëtimi, familja. Qëllimi është që të gjitha grupet të përgatisin së bashku një poster të madh në të cilin çdo aspekt do të shfaqet përmes imazheve që grupet gjejnë në internet, printojnë, presin dhe ngjitin në një hamer të madh nën titujt e duhur, duke i kushtuar vëmendje në fotografitë për t'i treguar më të pasurit dhe më të varfërit, si dhe burrat, gratë dhe fëmijët. Më pas secili grup përdor fotografitë për të përshkruar aspektin e jetës së përditshme me të cilën kanë punuar. Në fund, në një diskutim të përbashkët dhe të hapur, arrihet në përfundimin se jeta e përditshme e njerëzve në Perandorinë Romake ndryshonte shumë në varësi se cilit grupi shoqëror i përkisnin.
- Nxënësit ndjekin një prezantim që përmenden arsyet e shembjes së Perandorisë Romake (sulmet e fiseve "barbare", luftimet e brendshme për pushtet, revoltat e skllëvërve dhe fshatarëve, kryengritjet e popujve të pushtuar, korrupsioni i pushtetit, problemet ekonomike). Për secilën arsye të dhënë, mësuesi u kërkon nxënësve të shpjegojnë si gjithë kjo kontribuoi në rënien e perandorisë (p.sh. mësuesi thotë se perandoria u sulmua nga fise "barbare" dhe nxënësit shpjegojnë se si sulmet kontribuuan në dobësimin e perandorisë). Pastaj mësuesi thotë, kur u nda Perandoria Romake dhe si u nda perandoria, nxënësit shënojnë në shiritin kohor kur u themelua Roma, kur u bë Republika

Romake, kur u krijua Perandoria Romake dhe kur u nda në Perëndimore dhe Lindore, dhe kur ra Perandoria Romake Perëndimore.

Gjithashtu, në një hartë historike, ato shënojnë territoret që i përkisnin Perandorisë Romake Lindore dhe Perëndimore.

- Nxënësit, të ndarë në grupe me 3-4 anëtarë, bëjnë karta për lojë me perënditë dhe perëndeshat greke dhe romake - në secilën kartë shkruajnë emrin e një perëndie/perëndeshe dhe vizatojnë një fotografi të tij/saj, të modeluara sipas ilustrimeve nga interneti, ku duhet të mbajnë mend rolin e secilës prej perëndive/perëndeshave. Një kartë shtesë përfaqëson Panteonin. Më pas, kartat shpërndahen ndërmjet anëtarëve të grupit në mënyrë të rastësishme dhe ata tërheqin një kartë nga njëri-tjetri - sa herë që çiftojnë një perëndi/perëndeshë greke dhe romake, ata vendosin letrat e çiftuara në tryezë. Loja vazhdon derisa të gjithë nuk çiftohen, dhe fituesi është ai që ka mbetur me kartën Pantheon. Secili grup i ngjit çiftet në një copë letër dhe shënon rolin e perëndive/perëndeshave për secilën palë. Gjatë prezantimit ai bën një analogji me emrat e planetëve nga sistemi diellor. Më në fund, mësuesi bën pyetje në diskutim të hapur për të arritur në përfundimin se besimet te perënditë ndikuan në ritualet dhe ritet duke ofruar flijime, duke ndërtuar faltore dhe tempuj për nder të perëndive, të cilat mendohej se kënaqnin perënditë dhe fitonin favorin e tyre.
- Nxënësit ndjekin një prezantim që shpjegon shfaqjen e krishterimit. Më pas, të ndarë në grupe, hulumtoni për t'iu përgjigjur pyetjeve të mëposhtme:

1. Kur dhe ku lindi Jezu Krishti?
2. Ku filloi përhapja e krishterimit dhe si vazhdoi ai?
3. Cilat ishin dallimet kryesore midis krishterimit dhe religjioneve tjera që ekzistonin në atë kohë?

Grupet prezantojnë përgjigjet të cilat kanë ardhur dhe mësuesi shpjegon nëse është e nevojshme. Më pas diskutohet se çfarë ndryshimesh ndodhën në jetën e njerëzve nën ndikimin e krishterimit, duke u fokusuar në ndryshimet në besimet, zakonet dhe traditat.

- Aktiviteti projektues: Kultura dhe shkenca në Romën e Lashtë: Qëllimi i aktivitetit është, nëpërmjet kërkimit në internet, të bëhet një prezantim multimedial. Të dhënat për prezantimin mblidhen nga nxënësit (të ndarë në grupe) në sa më shumë orë radhazi. Në fund të çdo ore mësimore mësuesi/ja shkruan tekstin dhe shton ilustrimet në sllajdet e prezantimit sipas udhëzimeve të nxënësve. Në orët mësimore fokusohen në:

Ora e parë: Gjuha latine dhe veprat më të rëndësishme letrare të shkruara në latinisht

Prania e gjuhës latine në disiplina të ndryshme shkencore

Ora e dytë: Arritjet kryesore në arkitekturë dhe art

Arritje të mëdha në ndërtim dhe teknologji ushtarake

Arritjet kryesore, në matematikë dhe mjekësi

Ora e tretë: Parimet e së drejtës romake dhe ndikimi i tij në ligjet

Ndikimi i ligjit romak dhe jeta e përditshme e njerëzve

Në orën e 4-të përgatitet sllaide me titullin e prezantimit dhe zhvillohet një diskutim për kontributin e kulturës dhe shkencës romake në kulturën dhe shkencën bashkëkohore.

- Nxënësit ndjekin një prezantim të shkurtër për luftërat iliro-romake, maqedono-romake dhe trako-romake si pjesë e pushtimit të territoreve ballkanike nga romakët. Më pas, të ndarë në grupe, hulumtojnë provincat romake të Maqedonisë, Ilirikut dhe Trakisë nga pikëpamja se kur u bënë provinca romake, në cilin territor shtriheshin dhe për çfarë ishin të rëndësishme (secili grup për një provincë të veçantë). Në bazë të njohurive të marra, çdo grup, në shiritin kohor në tabelë shënon kohën e krijimit të provincës dhe në harta të veçanta historike secili grup vizaton territorin e provincës dhe në fletë të veçantë tregon se çfarë e bëri provincën të rëndësishme. Pas prezantimit të punës së grupeve, bashkërisht konstatohet se kur janë formuar provincat, krahasohet territori në të cilin shtriheshin dhe rëndësia e tyre.
- Nxënësit ndjekin një prezantim mbi ndikimin e kulturës romake në mënyrën e jetesës gjatë sundimit romak në Ballkan, i cili thekson: (1) ndërtimin e rrugëve, urave dhe ujësjellësve që mundësonin komunikimin midis rajoneve të ndryshme dhe shkëmbimin kulturor dhe ekonomik, (2) ndërtimi i tempujve, teatrove dhe ndërtesave të tjera publike në stilin arkitekturor romak që kontribuan në përhapjen e kulturës, artit dhe religjionit romak. Nxënësit, të ndarë në grupe, hulumtojnë për Via Egnatia, Apolloninë, Butrintin, Skupin, Stobin, Sevtopolisin, Heraklean, Trebenishten dhe Naissusin, i caktojnë në hartë dhe përcaktojnë përmes cilave artefakte dhe mbetje arkeologjike (armë, qeramikë, monedha, ndërtesat) në secilin vend arkeologjik shihet ndikimi antik. Pas prezantimit të punës së grupeve, përmes një diskutimi të hapur shpjegohet rëndësia e qyteteve antike të Ballkanit si qendra ushtarako-administrative dhe kulturore, si dhe rëndësia e vendeve antike arkeologjike si një trashëgimi e përbashkët kulturore e popujve të Ballkanit.

<p>Moduli: Gjeografi Tema: ORIENTIMI NË HAPËSIRË GJEOGRAFIKE Numri i përgjithshëm i orëve: 14</p>	
<p>Rezultatet nga mësimi: Nxënësi/nxënësja të jetë i/e aftë të:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. përdor globin, hartën gjeografike, paralelen, meridianët, izohipsat dhe shenjat hartografike në situata specifike; 2. përcaktojë gjerësinë dhe gjatësinë gjeografike një vendi të caktuar dhe të përdorë një shkallë për të llogaritur largësinë në natyrë me ndihmën e hartës gjeografike; 3. shpjegon mënyrat e orientimit në hapësirë dhe ti zbaton disa prej tyre në praktikë; 4. shpjegon për kohën vendore/lokale, zonën kohore, orën botërore, orët e zonës dhe të përcaktojë zonën kohore të vendeve/qyteteve që përkasin një zone të ndryshme kohore. 	
Përmbajtjet (dhe nocionet):	Standardet e vlerësimit:
<ul style="list-style-type: none"> • Toka në glob dhe hartë gjeografike <p>Shkalla (globi, harta gjeografike, atlas gjeografik, shkalla, shkalla numerike, shkalla grafike, hartat e shkallës së gjerë, hartat e shkallës së mesme, hartat e shkallës së vogël, hartat topografike, hartat tematike, projeksionet hartografike, paralelet, meridianët, rrjeti gjeografik/hartografik, izohipsa, shenja hartografike)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • përdor një glob dhe një hartë gjeografike si model për paraqitjen e Tokës. • Shpjegon kuptimin e shkallës në hartë. • Llogarit largësinë në natyrë midis dy pikave të matura në një hartë me ndihmën e një shkallë (numerike dhe grafike). • i klasifikon llojet e hartave gjeografike sipas madhësisë së shkallës (në shkallë të madhe, të mesme dhe të vogël) dhe sipas përmbajtjes (gjeografike, topografike dhe tematike). • Shpjegon kuptimin e paraleleve, meridianëve, izohipsave dhe shenjave hartografike dhe i përdor në situata specifike.
<ul style="list-style-type: none"> • Gjerësia gjeografike dhe gjatësia gjeografike (gjerësia gjeografike, gjatësia gjeografike) 	<ul style="list-style-type: none"> • Shpjegon kuptimin e gjerësisë dhe gjatësisë gjeografike. • Përcakton gjerësinë dhe gjatësinë gjeografike të një vendi të caktuar me ndihmën e një hartë gjeografike dhe glob.
<ul style="list-style-type: none"> • Orientimi në hapësirë (orientimi gjeografik, busull) 	<ul style="list-style-type: none"> • Saktësisht i përcakton anët e botës pa përdorur instrument (sipas trupave qiellorë, objekteve fetare dhe dukuri të tjera, bimë dhe objekte). • Përdor një busull ose një aplikacion celular për orientimin gjeografik në hapësirë.
<ul style="list-style-type: none"> • Zonat kohore 	<ul style="list-style-type: none"> • Bën lidhje midis rrotullimit të Tokës dhe kohëzgjatja e një dite dhe midis revolucionit të Tokës dhe kohëzgjatja prej një viti.

(dita, java, muaji, viti, ora vendore/lokale, zona kohore, ora botërore, diapazoni i datave, ora kohore)

- Bën dallimin midis orës vendore/lokale, zonës kohore dhe orës botërore.
- Shpjegon orarin dhe numrin e zonave kohore në Tokë dhe interpreton një hartë të zonave kohore të Tokës.
- Përcakton zonën kohore me vend të caktuar me ndihmë të hartës së orës kohore.

Shembuj të aktiviteteve:

- Nxënësit në grupe të vogla /dyshe, duke përdorur enciklopedi dhe/ internet, hulumtojnë një hartë gjeografike dhe një glob. Shqyrtojnë lloje të ndryshme hartash (plane, topografike, politike, ekonomike etj.) dhe i klasifikojnë sipas madhësisë së shkallës dhe sipas përmbajtjes. Secili grup përgatit një prezantim të shkurtër dhe prezanton para grupeve të tjera.
- Nxënësit në grupe të vogla /dyshe, duke përdorur enciklopedi dhe/ internet, hulumtojnë, për shenjat hartografike dhe izohipsat. Secili grup përgatit një prezantim të shkurtër dhe në fund të gjithë së bashku diskutojnë rreth zbatimit praktik të shenjave hartografike dhe izohipsave në hartën gjeografike.
- Nxënësi, në mënyrë të pavarur në hartë, përcakton gjerësinë dhe gjatësinë gjeografike për një vend të caktuar.
- Nxënësit në grupe të vogla /dyshe, me ndihmën e një shkalle përcaktojnë se sa është largësia e caktuar në natyrë krahasuar me të njëjtën largësi të matur në një hartë. Secili grup prezanton rezultatin e fituar.
- Nxënësi në mënyrë të pavarur përcakton largësinë midis dy pikave në hartë duke përdorur një shkallë grafike.
- Nxënësit në grupe të vogla /dyshe, bëjnë një plan të klasës së tyre në shkallë të caktua
- Nxënësit në grupe të vogla /dyshe, duke përdorur enciklopedi dhe/ internet, hulumtojnë për orientimin e tokës pa hartë gjeografike dhe për orientimin e tokës me hartë gjeografike. Secili grup prezanton kërkimin e tij para të tjerëve dhe pastaj tregojnë praktikisht disa nga mënyrat e orientimit gjeografik.
- Çdo nxënës, në klasë ose në natyrë, demonstroi orientimin gjeografik duke përdorur një busull.
- Nxënësit në grupe të vogla /dyshe, me ndihmën e hartës gjeografike, përcaktoni zonën kohore të vendeve/qyteteve që i përkasin një ore tjetër kohore. Secili grup përgatit një prezantim të shkurtër dhe në fund të gjithë së bashku diskutojnë për orarin e zonave kohore.

Moduli: **Gjeografi**

Tema: **GJEOGRAFIA E VENDEVE TË MEDITERANIT**

Numri i përgjithshëm i orëve: **22**

Rezultatet nga mësimi:

Nxënësi/nxënësja të jetë i/e aftë të:

1. përshkruan pozicionin gjeografik dhe pasqyrën rajonale dhe kryeqytetet e vendeve të Mesdheut dhe t'i tregojë ato në një hartë;
2. përshkruan karakteristikat natyrore-gjeografike të rajonit të Mesdheut: relievi, klima, hidrografia, flora dhe fauna;
3. përshkruan karakteristikat socio-gjeografike të vendeve të Mesdheut: numrin e popullsisë, gjuhët e përfaqësuara, fetë dhe karakteristika të tjera kulturore;
4. rendit aktivitetet ekonomike që janë më të përfaqësuara në rajonin e Mesdheut dhe tregon në një hartë gjeografike qendrat më të mëdha industriale dhe vendet më të rëndësishme turistike në rajon.

Përmbajtjet (dhe nocionet):

Standardet e vlerësimit:

• **Pozicioni gjeografik dhe pasqyra rajonale e vendeve të Mesdheut**

(Vendet e Mesdheut, Deti Mesdhe, detet margjinale)

- Përshkruan vendet e Mesdheut si shtete që dalin nga ose janë në afërsi të Detit Mesdhe ose një prej deteve të tij margjinale dhe i përkasin pjesëve të tre kontinenteve (Evropë, Afrikë dhe Azi) dhe i tregon ato në hartë gjeografike.
- Sqaron pse vendet e Mesdheut kanë një pozitë të favorshme gjeografike në botë.
- Emërton të gjitha shtetet e Mesdheut dhe kryeqytetet e tyre dhe i tregon ato në hartë gjeografike.
- Rëndit shtetet bashkëkohore të Mesdheut që shtrihen në territoret e qytetërimeve të lashta dhe i tregon ato në hartë gjeografike.

• **Karakteristikat natyrore-gjeografike të vendeve mesdhetare**

(ultësira Panonike, Lombardia, Vllahia, Andaluzia, Aragoni, malet, Pirenejtë, Alpet, Apeninet, Dinaridet, Atlasi, Tavor, shkretëtira, Sahara, shkretëtira libiane, shkretëtirë siriane, klima, llojet e klimës, pellgu ujëmbledhës, lumenjtë, Ebro, Rona, Po, Danub, Dnjester, Dnjeper, Don, Nil, Deti Mesdhe, Deti Ligurian, Deti Tirren, Deti Adriatik, Deti Jon, Deti Egje,

- Emërton njësitë më karakteristike të relievit në rajonin e Mesdheut (ultësira, male dhe shkretëtira), emërton shtetet në të cilat shtrihen dhe i tregon në hartë gjeografike.
- Thekson se nëpër cilat breza termikë shtrihet dhe cilat lloje klimatike përfaqësohen në mënyrë dominuese në rajonin e Mesdheut dhe përshkruan karakteristikat e tyre.
- Përshkruan zonën ujëmbledhëse të detit Mesdhe, emërton lumenjtë më të mëdhenj që derdhen në të, nëpër cilat shtete kalojnë dhe i tregon në hartë gjeografike.

<p>Deti Marmara, Deti i Zi, Deti Azov, Deti Levant, ishujt Sicilia, Sardenja, Korsika, Kreta, Ishujt Balearik, Gadishulli, Gadishulli Apenin, Azia e Vogël, Gadishulli i Tunisit, Gadishulli Barka, gjiret (Lyon, Gjenovës, Selanik, Antalia, Sidra) përrenj, (Ngushtica e Gjibraltarit, Dardanelet, Bosfori, Porta e Kerçit, Kanali i Suezit), frutat e jugut, hardhitë, ullinjtë.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Përshkruan detin Mesdhe dhe i rendit detet e tij marginale dhe i tregon ato në një hartë gjeografike. • Rendit ishujt, gadishujt dhe gjiret më të mëdhenj në Detin Mesdhe dhe cilave shtete i përkasin. • Përshkruan përrenjtë më të rëndësishëm në rajonin e Mesdheut, cilët dete i lidhin këto përrenj dhe i tregon në hartë gjeografike. • Rendit përfaqësuesit tipikë të botës bimore dhe shtazore të rajonit të Mesdheut dhe përshkruan përhapjen dhe kuptimin e tyre për këtë rajon.
<p>• Karakteristikat socio-gjeografike të vendeve të Mesdheut (numri i popullsisë, dendësia e popullsisë, religjionet, krishterimi, islamizmi, judaizmi, qytete, porte, Barcelona, Marsejë, Romë, Napoli, Athinë, Stamboll, Izmir, Bejrut, Tel Aviv, Algjer, Tunis, Tripoli, Aleksandri)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Rendit numrin e përgjithshëm të popullsisë që jetojnë në vendet e Mesdheut. • Emërton qytetet më të mëdha dhe portet më të mëdha të shteteve në rajonin e Mesdheut. • Shpjegon diversitetin në gjuhët, fetë, ushqimin, arkitekturën dhe muzikën e vendeve të rajonit të Mesdheut, duke dhënë shembuj që tregojnë ngjashmëri dhe dallime.
<p>• Karakteristikat ekonomiko-gjeografike të vendeve mesdhetare (aktivitete ekonomike, qendrat industriale, vendet turistike)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Numëron se cilat aktivitete ekonomike janë më të përfaqësuara në rajonin e Mesdheut (bujqësia, industria, tregtia dhe turizmi) dhe shpjegon pse. • Numëron qendrat më të mëdha industriale të rajonit të Mesdheut dhe i tregon ato në hartë gjeografike. • Përshkruan pikat më të rëndësishme turistike në bregdetin e Mesdheut dhe i tregon ato në hartë gjeografike.
<p>Shembuj të aktiviteteve:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nxënësit, të ndarë në grupe të vogla /dyshe, duke përdorur internetin dhe materiale të ilustruara, hulumtojnë se cilat shtete i përkasin grupit të vendeve mesdhetare, në cilat kontinente ndodhen, cila është pozita e tyre gjeografike dhe cilat janë kryeqytetet e tyre. Secili grup përgatit një prezantim të shkurtër dhe e prezanton para grupeve të tjera. Në fund, të gjithë diskutojnë së bashku dhe arrijnë në përfundim për pozicionin e favorshëm gjeografik të këtyre shteteve. • Nxënësit, të ndarë në grupe të vogla /dyshe, duke përdorur internetin dhe materialin e ilustruar, ata hulumtojnë brezat termikë në të cilët shtrihet rajoni i Mesdheut, llojet e klimës, njësitë më karakteristike të relievit në këtë rajon (ultësira dhe male) dhe cilët janë përfaqësuesit 	

më domethënës të botës bimore dhe shtazore të këtij rajoni. Secili grup përgatit një prezantim të shkurtër, e prezantojnë para grupeve të tjera dhe tregojnë në hartë ultësirat dhe malet më të mëdha në këtë rajon.

- Nxënësit ndjekin një prezantim vizual përmes të cilit mësojnë për karakteristika të caktuara të Detit Mesdhe. Më pas, të ndarë në grupe të vogla /dyshe, duke përdorur internetin dhe materialin e ilustruar, hulumtojnë rreth deteve marginale të Detit Mesdhe dhe lumenjve më të mëdhenj që derdhen në të dhe nëpër cilat shtete kalojnë.
- Nxënësit, të ndarë në grupe të vogla /dyshe, duke përdorur internetin dhe materiale të ilustruara, hulumtojnë rreth shteteve bashkëkohore të Mesdheut që shtrihen në territoret e qytetërimeve të vjetra. Secili grup përgatit një pasqyrë tabelore që rendit emrin specifik të një qytetërimi të vjetër, kontinentin në të cilin shtrihet, emrin e shteteve të sotme bashkëkohore ku shtrihen.
- Nxënësit, të ndarë në grupe të vogla /dyshe, duke përdorur internetin dhe materiale të ilustruara, kërkime rreth ishujve më të mëdhenj (cilave shtete i përkasin), gadishuj (cilat shtete ndodhen në to), gjiret dhe ngushticat (cilat dete i lidhin) të cilat ndodhen në detin Mesdhe. Secili grup përgatit një pasqyrë tabelore, e paraqet para grupeve të tjera dhe tregon një hartë gjeografike.
- Nxënësit, të ndarë në grupe të vogla /dyshe, ata bëjnë poster me tekst dhe fotografi të përfaqësuesve tipikë të botës bimore dhe shtazore të rajonit të Mesdheut. Në diskutim, përshkruajnë shpërndarjen e tyre dhe shpjegojnë rëndësinë e tyre për rajonin.
- Nxënësit, të ndarë në grupe të vogla /dyshe, duke përdorur internetin dhe materiale të ilustruara, hulumtoni numrin e popullsisë në shtetet e rajonit të Mesdheut. Secili grup përgatit një pasqyrë tabelare me numrin e përgjithshëm të popullsisë për shtetin, dendësinë e popullsisë, cila fe përfaqësohet dhe qytetin më të madh sipas numrit të popullsisë në atë shtet. Secili grup përgatit një prezantim të shkurtër dhe e prezantojnë para grupeve të tjera. Në fund, të gjithë së bashku drejtojnë një diskutim dhe vijnë në një përfundim për numrin e përgjithshëm të popullsisë në të gjithë rajonin e Mesdheut, cilat shtete janë me popullsi më të dendur, cila është përkatësia fetare e popullsisë dhe cilat janë qytetet më të mëdha në këtë rajon dhe tregojnë ato në hartë gjeografike.
- Aktivitete projektuese: Diversiteti i Mesdheut. Nxënësit ndahen në tre grupe dhe secili grup merr të punojë në dy vende (1) Itali dhe Turqi, (2) Greqi dhe Egjipt (3) Izrael dhe Marok. Grupet hulumtojnë në internet për gjuhën, fenë, ushqimin, muzikën dhe arkitekturën e vendeve "të tyre" dhe përgatisin një prezantim multimedial (me fotografi, hartat, material video/audio, tekst) përmes së cilës i krahasojnë. Secili grup i paraqet vendet "e tyre" para gjithë klasës. Në fund, përmes një diskutimi të përbashkët, krahasojnë të gjashtë vendet (duke zbuluar ngjashmëritë dhe dallimet), i prezantojnë në formë të përmbledhur në një tabelë dhe nxjerrin një përfundim për diversitetin e rajonit të Mesdheut.
- Nxënësit, të ndarë në grupe të vogla /dyshe, duke përdorur internetin dhe materialin e ilustruar, hulumtoni aktivitetet ekonomike që janë më të zhvilluara në shtetet e rajonit të Mesdheut. Secili grup përgatit një prezantim të shkurtër dhe e prezantojnë para grupeve të tjera. Në fund, të gjithë së bashku drejtojnë një diskutim dhe arin në një përfundim për atë se cili aktivitet ekonomik është më i përfaqësuar në këto vende.

- Nxënësit ndjekin një prezantim vizual përmes të cilit njihen me portet më të mëdha dhe destinacionet turistike më tërheqëse në rajonin e Mesdheut. Më pas ata diskutojnë për rëndësinë e tyre në zhvillimin ekonomik të vendit në të cilin ndodhen.
- Nxënësit ndahen në katër grupe që do të luajnë rolin e një agjencinë udhëtimi dhe duhet të përgatisin material reklamues. (në formën e një broshure) për të vizituar vendet turistike nga rajoni i Mesdheut. Materiali reklamues duhet të rekomandojë një turne turistik për të vizituar të gjitha vendet mesdhetare të një kontinenti të caktuar, duke specifikuar vendin, gjuhën që flitet, monedha që përdoret, kryeqytetin dhe monumentet më të rëndësishme kulturore, ushqimi tradicional dhe klima. Një grup punon në vendet mesdhetare të Afrikës, një tjetër në vendet mesdhetare të Azisë, i treti në vendet mesdhetare të Evropës që kanë dalje në detin Adriatik dhe Jon, e katërta, pjesa tjetër e vendeve Evropiane që kanë dalje të drejtpërdrejta në Detin Mesdhe. Broshurat përmbajnë tekste dhe ilustrime. Në fund ata ndajnë broshurat dhe zgjedhin atë që do të donin më shumë të vizitonin nëse do të ishin turistë.
- Nxënësit, të ndarë në grupe të vogla /dyshe, plotësoni hartat e heshtura për rajonin e Mesdheut sipas udhëzimeve të mësuesit (lumenj, male, qytete).

Moduli: **Edukata Qytetare**

Tema: **DEMOKRACIA DHE LIGJET**

Numri i përgjithshëm i orëve: **10**

Rezultatet nga mësimi:

Nxënësi/nxënësja të jetë i/e aftë të:

1. shpjegon se çfarë do të thotë demokraci dhe rregullimi demokratik;
2. shpjegon rolin e autoriteteve legjislative, ekzekutive dhe gjyqësore;
3. Rendit elementet e shtetit ligjor dhe parimet e qeverisjes së mirë;
4. njeh shkeljet dhe keqpërdorimit të këtyre parimeve.

Nxënësi/ nxënësja zhvillon vetëdijen:

5. për nevojën e shtetit ligjor dhe zhvillimin e shtetit të së drejtës.

Përmbajtjet (dhe nocionet):

• **Demokracia dhe qeverisja demokratike**

(demokracia bashkëkohore, demokracia athinase, demokracia e drejtpërdrejtë dhe përfaqësuar, demokracia presidenciale dhe parlamentare, zgjedhjet demokratike, referendumi, e drejta e votës, qytetarët)

• **Ndarja e pushtetit**

(kushtetuta, ligjet, pushteti, pushteti legjislativ, ekzekutiv dhe gjyqësor, presidenti, kuvendi, deputetët, qeveria, ministrat, gjykatat, gjyqtarët, korrupsioni)

• **Rregulli i ligjit**

(barazi para ligjit, përgjegjësi para ligjit, sistem ligjor i drejtë dhe i paanshëm, qasje në drejtësi dhe transparencë)

Standardet e vlerësimit:

- Shpjegon nocionin demokraci
- Bën dallimin midis demokracisë së drejtpërdrejtë dhe të përfaqësuar dhe shpjegon funksionimin e tyre.
- Bën dallimin midis demokracisë presidenciale dhe parlamentare dhe shpjegon funksionimin e tyre.
- Përshkruan procesin e zhvillimit të zgjedhjeve demokratike.
- Bën dallimin midis demokracisë athinase dhe demokracive moderne.

- E shpjegon rolin e Kushtetutës për funksionimin e shtetit.
- E shpjegon ndarjen e pushtetit në legjislativ, ekzekutiv dhe gjyqësor.
- I emërton institucionet e qeverisjes dhe i krahason në bazë të kompetencave dhe funksioneve të tyre.
- Jep shembuj të funksionimit të pushtetit legjislativ, ekzekutiv dhe gjyqësor në interes të qytetarëve.
- Jep shembuj të shpërdorimit të pushtetit.

- E shpjegon rolin e ligjeve që nga periudha e antikës deri në ditët e sotme.
- E shpjegon nevojën e sundimit të ligjit dhe sigurimin e shtetit të së drejtës.
- I shpjegon, përmes shembujve, elementët kryesorë të sundimit të së drejtës (barazia para ligjit, përgjegjësi para ligjit, i drejtë dhe i paanshme).
- jep shembuj të situatave të shkeljes të sundimit të së drejtës.

<ul style="list-style-type: none"> • Parimet e qeverisjes së mirë (llogaridhënie, transparencë, paanshmëri dhe përgjegjësi) 	<ul style="list-style-type: none"> • I shpjegon, përmes shembujve, parimet e qeverisjes së mirë (përgjegjshmëria, transparenca, paanshmëria dhe përgjegjësia). • jep shembuj të situatave kur institucionet shkelin parimet e qeverisjes së mirë
<p>Shembuj të aktiviteteve:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Në një diskutim të hapur, nxënësit thonë se çfarë kuptojnë me termin demokraci dhe pse demokracia është e rëndësishme për shoqërinë. Përmes pyetjeve të parashtruara nga mësuesi, bashkërisht duhet të konkludohet se në demokraci pushteti është në dorën e qytetarëve. Më pas mësuesi shpjegon dallimet midis demokracisë së drejtpërdrejtë dhe të përfaqësuar dhe nxënësit, të ndarë në grupe të vogla, japin shembuj se kur në shkollat e tyre dhe kur në vendin tonë zbatohet demokracia e drejtpërdrejtë (p.sh. kur zgjedhin kryetarin e bashkësisë së klasës. d.m.th. gjatë zgjedhjes së Presidentit të shtetit) dhe kur është e përfaqësuar (p.sh. kur kryetari i bashkësisë së klasës i përfaqëson ata para organeve tjera të shkollës, d.m.th kur deputetët në Kuvend vendosin në emër të qytetarëve.). Pasi grupet të kenë paraqitur shembujt e tyre, hapet një diskutim përmes të cilit duhet të konkludohet se cili është ndryshimi në funksionimin e demokracisë së drejtpërdrejtë dhe të përfaqësuar. • Mësuesi organizon një debat me temë "Demokracia presidenciale dhe parlamentare": Nxënësit ndahen në katër grupe - dy duhet të përgatiten për të argumentuar avantazhin e demokracisë presidenciale dhe dy të tjerët për avantazhin e demokracisë parlamentare. Gjatë përgatitjes, ata duhet të perceptojnë avantazhet dhe disavantazhet e të dy llojeve të demokracive në mënyrë që të mund të theksojnë ato që shkojnë në favor të "të tyre". Pastaj, një përfaqësues nga secili grup merr pjesë në një debat dhe të tjerët monitorojnë nëse janë thënë të gjitha argumentet. Në fund, përmbledhen dallimet midis dy llojeve të demokracive dhe mësuesi jep shembuj të vendeve në botë që janë karakteristike për të dy llojet e demokracive. • Nxënësit ndjekin një prezantim që përshkruan hapat në procesin e zhvillimit të zgjedhjeve demokratike për zgjedhjen e Presidentit të vendit tonë. Më pas, të ndarë në grupe, ata përshkruajnë sesi duhet të zbatohet hap pas hapi ai proces kur zgjidhet Kryetari i bashkësisë së klasës. Pasi grupet të kenë paraqitur dhe dakorduar hapat, diskutohet se sa në mënyrë konsistente zbatohen hapat në zgjedhjen e kryetarit të bashkësisë së klasës dhe nëse jo, konstatohet se cilat janë pasojat e aplikimit jo konsistent. • Nxënësit, të ndarë në grupe, bazuar në atë që kanë mësuar për demokracinë athinase, bëjnë krahasime me demokracitë moderne. Gjysma e grupeve rendisin ngjashmëritë dhe gjysma tjetër dallimet. Secili grup, njëri pas tjetrit, shënon në tabelë një ngjashmëri/ndryshim nën 	

titullin përkatës (Ngjashmëritë, d.m.th. Dallimet), derisa nuk shënohen të gjitha ato që zbuluan, pa përsëritje. Së fundi, nxënësit që kanë punuar mbi ngjashmëritë përmbledhin ndryshimet që kanë dalë nga grupet e tjera dhe ata që kanë punuar për ngjashmëritë, anasjelltas.

- Nxënësit ndahen në grupe dhe secili grup merr një kopje të Kushtetutës së vendit dhe detyrën e përgatitjes së një posterit (me tekst dhe foto) në të cilin do të renditen nenet e Kushtetutës që përcaktojnë aspekte të ndryshme, me çka secili grup punon në një aspekt të veçantë, në mënyrën e më poshtme:

Grupi 1: Thekson nenet e Kushtetutës që tregojnë se si përcaktohet shteti dhe cilat janë vlerat themelore të tij (nga Përcaktimet Themelore)

Grupi 2: Thekson 5 nene (me zgjedhje) nga 10 të parët që i referohen lirive dhe të drejtave qytetare dhe politike (nga liritë dhe të drejtat themelore të njeriut dhe qytetarit)

Grupi 3: Thekson 5 nene (me zgjedhje) nga 10 të fundit që i referohen lirive dhe të drejtave qytetare dhe politike (nga liritë dhe të drejtat themelore të njeriut dhe qytetarit)

Grupi 4: Thekson nga një nen që e definojnë rolin e Kuvendit, Qeverisë dhe Presidentit (nga Organizimi i pushtetit)

Grupi 5: Thekson nga një nen që e definojnë rolin e Gjyqësorit dhe të Prokurorisë Publike (nga Organizimi i pushtetit).

Posterat varen në tabelë dhe secili grup ua prezanton të tjerëve. Në fund diskutohet për rolin e Kushtetutës për funksionimin e shtetit dhe konstatohet se Kushtetuta është një dokument bazë që përcakton parimet, strukturën dhe funksionimin e shtetit.

- Nxënësit, të ndarë në dyshe, marrin një sasi fletësh dhe në çdo fletë shkruhet një nga gjerat e mëdha të mëposhtme: L (për legjislativ), E (për ekzekutiv) dhe Gj (për gjyqësor). Mësuesi/ja lexon fjali në të cilat janë renditur institucionet e veçanta që janë bartëse të pushtetit legjislativ, ekzekutiv dhe gjyqësor dhe/ose kompetencat/funksionet e tyre të veçanta. Pas çdo fjalie të lexuar, dyshet ngritin fletën me shkronjën që mendojnë se i referohet fjalisë dhe pasi dëgjojnë përgjigjen e saktë, së bashku konstatojnë se sa nga dyshet janë përgjigjur saktë. Në të njëjtën kohë, mësuesi në tabelë e shkruan institucionin dhe kompetencat e tij në një nga tre fushat me titull *Legjislativi, Ekzekutivi dhe Gjyqësori*. Në fund zhvillohet një diskutim në të cilin nxënësit japin shembuj të funksionimit të pushtetit legjislativ, ekzekutiv dhe gjyqësor në interes të qytetarëve dhe shembuj kur abuzohet me pushtetin.
- Nxënësit, nëpërmjet stuhisë së mendimeve, vënë në dukje rregullat që sigurojnë funksionimin e shkollës. Mësuesi i shënon në tabelë dhe së bashku me nxënësit i grupon rregullat për organizimin e mësimdhënies, sjelljen e nxënësve, sjelljen e mësuesëve etj. Në diskutim të hapur nxënësit u përgjigjen pyetjeve: *Si do të funksiononte shkolla nëse nuk do të kishte rregulla? Si do të sillleshin nxënësit dhe si mësuesit? Sa do të mësonin nxënësit në shkollë?.* Më pas mësuesi pyet se si rregullat në shkollë janë të ngjashme me ligjet në shtet dhe cila është ngjashmëria ndërmjet nevojës për rregulla për funksionimin e shkollës dhe ekzistimi i ligjeve për funksionimin e shtetit. Nxënësve u kujtohen ligjet në qytetërimet e lashta dhe arsyeja pse ato janë sjellë, dhe së bashku konkludojnë për rolin e ligjeve që nga lashtësia deri në ditët e sotme, ndërsa mësuesi thekson nevojën për sundimin e ligjit dhe sigurimin e shtetit të së drejtës në kushtet moderne.

- Nxënësit, të ndarë në pesë grupe. Secili grup tërheq një fletë letre nga gjithsej 5 në të cilat janë shkruar elementet e shtetit të së drejtës: (1) barazia para ligjit, (2) llogaridhënia para ligjit, (3) sistemi juridik i drejtë dhe i paanshëm, (4) qasja në drejtësi dhe (5) transparencja. Grupet hulumtojnë në internet kuptimin e elementit "të tyre" të sundimit të ligjit dhe e shpjegojnë atë përmes shembujve. Në të njëjtën kohë, ata sjellin shembuj të situatave nga jeta reale, kur elementi "i tyre" i shtetit të së drejtës cenohet nga përfaqësues të qeverisë (ministër, deputet, gjyqtar, polic) Secili grup bën poster me shembujt përmes të cilit shpjegon elementin konkret të shtetit të së drejtës (përmes respektit dhe shkeljes). Posterat janë varur në një vend të dukshëm. Pas prezantimit të çdo posteri, nxënësve të tjerë u kërkohet të shtojnë shembuj që lidhen me elementin konkret.
- Nxënësit ndjekin një prezantim që shpjegon parimet e qeverisjes së mirë (llogaridhënie, transparencë, paanshmëri dhe përgjegjësi). Nxënësit, të ndarë në dyshe, u jepet një fletë pune ku përshkruhen situata në të cilat institucionet e ndryshme respektojnë ose shkelin parimet e qeverisjes së mirë: detyra e tyre është të identifikojnë parimin të cilit i referohet secila nga situatat e përshkruara dhe, përveç parimit, të shkruani nëse situata përshkruan respektimin ose shkeljen e saj. Më pas me ndihmën e mësuesit kontrollohet saktësia e përgjigjeve. Në fund, nxënësit kanë mundësinë të përmendin shembuj nga idetë e tyre që kanë dalë.

INKLUZIVITETI, BARAZIA/NDJESHMËRIA GJINORE, NDËRKULTURA DHE INTEGRIMI MES LËNDËVE

Arsimtari siguron inkluzivitet duke përfshirë të gjithë nxënësit në të gjitha aktivitetet gjatë orës së mësimi. Ai i mundëson secilit fëmijë të angazhohet në mënyrë njohtëse dhe emocionale përmes përdorimit të qasjeve metodike të përshtatshme (individualizimi, diferencimi, puna në grup, mbështetja e shokëve në klasë). Gjatë punës me nxënës me aftësi të kufizuara, aplikon një plan arsimor individual (me rezultate të përshtatura e të mësuarit dhe standarde vlerësimi) dhe, kur është e mundur, përdor mbështetje shtesë nga persona të tjerë (asistentë personal dhe arsimor, ndërmjetësues arsimor, tutorë vullnetarë dhe profesionistë nga shkollat e qendrave resurse). Rregullisht mbikëqyr të gjithë nxënësit, veçanërisht ata nga grupet e cenueshme, në mënyrë që të jetë në gjendje të identifikojë vështirësitë e të mësuarit në kohën e duhur, për t'i inkurajuar dhe mbështetur ata në arritjen e rezultateve nga të mësuarit.

Gjatë realizimit të aktiviteteve, arsimtari i trajton njësoj si djemtë ashtu edhe vajzat, duke u kujdesur që të mos u caktojë role stereotipike gjinore. Gjatë formimit të grupeve të punës, bëhet një përpjekje për të siguruar balancën gjinore. Kur zgjedh materiale shtesë mësimore, ai përdor ilustrime dhe shembuj që janë të ndjeshëm gjinor dhe etnik/kulturor dhe inkurajonë barazinë gjinore, domethënë promovojnë ndërkulturalizmin.

Kur është e mundur, mësuesi përdor integrimin e temave/përmbajtjeve/koncepteve në planifikimin dhe zbatimin e mësimdhënies. Integrimi i mundëson nxënësve të përfshijnë këndvështrimet e lëndëve tjera në atë që mësojnë në këtë lëndë dhe të lidhin njohuritë nga fusha të ndryshme në një tërësi.

VLERËSIMI I TË ARRITURAVE TË NXËNËSVE

Për t'iu mundësuar nxënësve arritjen e standardeve të pritura të vlerësimit, mësuesi monitoron vazhdimisht aktivitetet e nxënësve gjatë mësimit dhe mësuesit marrin informacion për përpunimin e secilit nxënës. Për pjesëmarrjen në aktivitetet, nxënësit marrin komente kthyes që tregojnë nivelin e suksesit në realizimin e aktivitetit/detyrës dhe japin drejtime për përmirësim (vlerësim formues). Për këtë qëllim mësuesi monitoron dhe vlerëson:

- përgjigjet me gojë për pyetjet e bëra nga mësuesi ose shokët e klasës,
- aktivitetet hulumtuese dhe grumbullimi i të dhënave,
- punimet (prezantime multimediale, postera, broshura dhe lloje të tjera prezantimesh),
- kontributi në punë në grupe të vogla
- detyrat e shtëpisë dhe
- përgjigjet e kuizeve dhe testeve.

Monitorimi dhe vlerësimi i arritjeve të nxënësve sipas standardeve të vlerësimit nga programi mësimor brenda çdo moduli bëhet nga mësuesi që zbaton mësimin në atë modul. Pas përfundimit të mësimit të secilës temë nga një modul i caktuar, nxënësi merr një vlerësim përmbledhës në formën e një përshkrimi të standardeve të arritura të vlerësimit. Vlerësimi përmbledhës kryhet si një kombinim i rezultatit të arritur në test njohurish në kombinim me vlerësimin e të arriturave të konstatuara nëpërmjet teknikave të ndryshme të vlerësimit formativ.

Fillimi i zbatimit të programit mësimor	Viti 2023/2024
Institucioni/bartës i programit	Byroja e Zhvillimit të Arsimit
Në pëlqim me nenin 30, paragrafi 3 nga Ligji për arsim fillor (“Gazeta Zyrtare e Republikës së Maqedonisë së Veriut” nr. 161/19 dhe 229/20) Ministri i Arsimit dhe Shkencës e miratoi këtë program mësimor nga lënda <i>Historia dhe shoqëria për klasën VI.</i>	<p>nr. 08-6423/1 13.6.2023</p> <p style="text-align: right;">Ministër i Arsimit dhe Shkencës, Doc. Dr. Jeton Shaqiri</p> <hr style="width: 20%; margin-left: auto; margin-right: 0;"/>